ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДТА АМАР МЭНДЭ!

Мүнөөдэр Улаан-Үдэ Ленинэй орденто Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй театрай дондо областной XXXIII партийна конференци хүдэлмэрээ эхилхэнь.

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 14 (17137) | 1986 оной январиин 17, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

КОММУНИСТНУУДАЙ ХАМТЫН ЗҮБШЭЛГЭ

ӨДЭР Улаан-Үдэдэ областной пар- XXXIII конференци хүдэлмэрээ эхил- спубликын ажалшадай манлай бологмянга гаран коммунистнуудай түлөө- конференциин делегадууд КПСС-эй ездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ артиин областной комитедэй тоосоое, ЦК-гай апрелиин ба октябриин) Пленумүүдэй табиһан зорилгонуу- эндэнь хүргэхэ арга замуудые али аһаань, гүнзэгыгоор, эрилтэ ехэтэй- шэн хэлсэхэ байна.

ной конференциин урда тээ пар- эгүүдтэ, цехоэ болон эхин партор- нуудта тоосоото һунгалтын суглаа- йонно болон городской конферен- болоһон байна. Тэдэ бүгэдэн полити- эбхиин оршон байдалда үнгэрөө. тоосоото һунгалтын кампаниин экэнь ямар байгааб гэбэл, тэрээндэ шад ооһэдынгоо бэелүүлхэ зорилго- һайрхаһан дүүрэгаар дашуурангүй, ютойл түбшэн, хэрэг шиидхэлгын зүбшэхые оролдоо.

й дотоодын ба гадаадын политикые, экономическа болон социальна хүг- курдадхаха гэһэн партиин стратеги- раа шугамые, журам шангадхаха, эм- олон гурим тогтоохо, архидаха замаа эм хайрагүйгоор гашалха гэхэ мэтын багшаа дабшалгада, совет ажабайдал- г татадаг харша ябадалнуудые үндэ- усадхаха талаар абаһан эрид шууд үүдые коммунистнуудай, республикын алшадай һайшааж, дэмжэжэ байһые уд болон конференцинүүд гэршэлэн

и областной комитет хоёр жэлэй иин дүнгөөр мүноо тоосохонь. Дүү- абан жэлэй һүүлшын хоёр жэл- хүшэр саг байгаа. Гэбэшье тоосоото бүхэли табан жэл соо промышлен- укци худалдаха түсэб республикам- гэжэ шадаа. 19 предприяти болон 200 шахуу цех болон участогууд, бригаданууд, үйлэдбэриин 9 мян- түрүүшүүл табан жэлэй даабариие онь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээ- Түсэбһөө гадуур 27,4 миллион тү- продукци худалдагдаһан байна. Нии- дбэриин ашаг үрэнь дээшэлээ, тоо- гасаада промышленна продукци 5,9 эр ургаа. Харин табан жэлэйхи 13 болобо. Энэ ургалта гол түлэб до- га боломжонуудые ашаглаһанай йлагдаа бшуу.

ьна барилгын хэмжээн ехэ болоо. жахые хүгжөөлгэдэ урда табан жэ- орходоо һураггүй ехэ мүнгэн гарга- ан байна. Хэдэн томо объектнүүд оо. Байгал-Амерай түмэр замай Бу- частогаар поезднууд алгад ябажа ,7 миллион дүрбэлжэн метр хэм- айрын гэрнүүд ашаглалгада тушааг- нспорт болон хэлхээ холбоон саа- гжоогдоо.

ажахын материальна үндэһэ һуури Газар элдүүрилгын зональна сис- хын тоосоон, хамтын подряд нэбтэ- э. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй тур- адахи табан жэлэйхидэ орходоо хү- хын үйлэдбэриин валово продукциин иин дунда зэргын хэмжээн зарим аһан байха юм.

жэлэй эхинһээ хойшо гүрэнэй ба вна худалдаа наймаанай эд бараа- чно эрьесэ 21 процент, хүн зоной лай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн т ехэ болоо. Юрэнхы эрдэмэй һур- ай реформо бэелүүлэгдэнэ, залуу үзэл сурталай-политическэ, ажалай, триотическа, зан абариин, бэе ма- тагаар хүмүүжүүлгэ һайжарна.

бүтээһэн, юумэнүүд ехэл даа. Тэ- арсашагүй, гэхэ зуура эдэ бүгэдэн һанга амар, тэгиглэн тэгшэ ажаһуу- ые эрхэ олгохо ёһогүй. Амжаһанаа сэгнэхэтээ хамта, партийна кон- ушарһан дутуу дундануудые шүүм- оор элирхэйлхэ, шэнжэлхэ, тэдэниие замые тодорхойлхо байһаниинь

ин урдахи суглаануудай, партиин ездын бүхы бэлэдхэлэй гол удхань үноо үеын гол шухала уряанууд хёохы ажал, үгэ ба хэрэгэй нэгэн лга, эдэбхи үүсхэл ба харюусалга, нүхэдтоо эрилтэ ехэтэй байлга но. Эндэ коммунистнууд жэшээ ха- ргэтэй. Ниитын уялгадаа хандалгын тийна шиидхэбэринүүдые дүүргэл- , партиин гэшүүнэй үнэн сэхэ, шэнжэ шанарайнь түлөө партиин хэндэ эрилтэ шангадхаха хэрэгтэй. хадаа тэрэнэй ябадалаар болон эр сэгнэгдэдэг. Ондоо ямаршье байгаагүй, байха ёһогүйшье» гэжэ ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дхэл хэхэдээ, М. С. Горбачев онсо- глээ һэн.

иимэһээ конференциин делегадууд үрүүндэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд акы эрхилэлгэдэхи дутуу дунда бай- хоорэлдоо дэлгэхэ, дутагдалнуудаа ы ёһоор шэнжэлхэ, тэдэниие огто- хаха асуудалнуудта анхаралаа хан- ээ.

жэлэй дунда зэргын хэмжээнһээ про- продукциин ургалта 1985 ондо ы дээгүүр байгаа. Гэбэшье респуб- омышленностиин ургалта РСФСР-эй ргын хэмжээнһээ доогуур байшоо. едприятинууд үйлэдбэриин хэмжээе оруулаа, ажалай бүтээсые урданай- болгоо. Энэ хадаа эбсэшэгүй ушар

Хандагатайн леспромхоз болон бусад тиимэшүүлэй зэргэдэ ороно.

Эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин һулаһаа, түсэблэлгын, материально-техническэ хангалгын бирагүйшэг байдалһаа боложо, зарим предприятинууд нэгэ жэгдээр хүдэлнэгүй. КПСС-эй ЦК-да эрдэм-техникын дэбжэлтын асуудалаар болоһон зүблоон дээрэ элирхэйлэгдэһэн дутагдалнууд манай республикын олонхи предприятинуудта сэхэ хабаатай.

Ой модоной, ашагта малтамал үйлэдбэрилгын, эдеэ хоолой промышленностиин олон предприятинуудта хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые һэлгэлгэ нобшорно. Гадар трикотаж хубсаһанай, фабрикын, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой, Харанхын холимоп тэжээлэй заводой болон бусадай хүсые гүйсэд ашаглалга олон жэлэй туршада хүсэндоо ороногүй. Гарай хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриин хэмжээн үшөө ехэ байһан зандаа. Табан жэлэй туршада промышленность дээрэ энэ оройдоол 3 процент хороо бшуу.

Хүдоо ажахыдахи байдал үгээнөөр зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэтэй. Табан жэлэй дүнгөөр болоходо. республикымнай гүрэндэ ороохо, мяха, нооһо, овощ тушааха түсэбөө дүүргэжэ шадагагүй. Энэ ушар һанаа ехэтэ зобооно. Газар тараалан олон ажахынуудта хангалтагүйгоор эрхилэгдэнэ. Хүрьһэ элдүүрилгын зональна системэ баримталагданагүй, севооборот бирагүйгоор нэбтэрүүлэгдэнэ, хүрэнгын хэрэг муугаар шиидхэгдэнэ. Тоосоото үедэ малай тоо толгой хорсһон, мяха. һү, үндэгэ, нооһо абалга доошоо ороһон байна.

Промышленностьда, тэрэшэлэн хүдоо ажахыда ажалай эмхидхэлэй болон түлбэриин бригадна гурим һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ, хүдэлмэриин сар ехээр хиидэ үригдэнэ, кадрнууд нэгэ газартаа тоггосогүй байһаар.

Транспортын һалбаринуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Хэлхээ холбооо, илангаа хүдөө нютагуудта, хүгжөөхэ талаар абтажа байгаа хэмжээнүүдэй ашаг үрэнь бага. Хүн зониие худалдаа наймаанай, коммунальноажаһуудалай, медицинын талаар хангалгада ушардаг дутагдалнууд мүртэй усадхагдаагүй. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын зарим предприятинуудай хүдэлмэри бирагүй байдалтай, тогтоогдоһон хүдэлмэриин гурим баримталагданагүй. Тэдэнэй материально-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ асуудалнууд һулаар шиидхэгдэнэ.

Хүнгэн промышленностиие, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалгые хүгжөөлгэ тушаа онсо анхарал хандуулха эрилтэ табигдана.

Парти хадаа оорынгоо политикые ажалшадай ниитын эмхинүүдээр — Соведүүдээр, профсоюзуудаар, комсомолоор дамжуулан бэелүүлдэг гээшэ. Тиихэдэ үзэл сурталай—политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин али олон онол аргануудые хэрэглэнэ. Энэ хүдэлмэриие аша туһатайгаар яажа эмхидхэхэ хэрэгтэйб гэһэн асуудалда делегадууд анхаралаа онсо хандуулха зэргэтэй.

Алишье һалбариин амжалтата хэрэгые имагтал кадрнууд шиидхэн хангаха байна. Манай үмэнэхи мүноо сагай срёо зорилгонуудые шиидхэхын тула ажалшадай дунда аша үрэ ехэтэй эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди.

Ушар тиимэһээ партиин областной, городской болон районно комитедүүд ооһэдынгоо ажал ябуулгада хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримые гүнзэгыгоор нэбтэрүүлхэ, шэнэ юумэнүүдые үүсхэхэ, шүүмжэлэл болон оорыгоо шүүмжэлгые хүгжөөхэ, даабан участогайнгаа түлөө хүн бүхэнэй харюусалгые шангадхаха, абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые наринаар хинаха уялгатай бшуу. Партийна комитедүүдэй зүгһөө совет болон ажахын организациин ажал ябуулгада хамаардаг, тэрэниие һолидог ушарта зэсэ табиха шухала. Кадрнуудые шэлэн томилхо, таарууганаар хубаарилха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие һайжаруулха, гүрэнэй түсэб дүүргэлгын түлөө хүтэлбэрилхы кадрнуудай харюусалгые шангадхаха, ооһэдынгоо уялгата хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандагшадтай, үбэршэлхы һэдэлгэ гаргагшадтай эрид шууд тэмсэхэ эрилтэ табигдана.

КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, Уставай, арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада, мүн 2000 он хүрэтэрхи үедэ ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ, шудалалга хадаа республикын ажалшадай урма зоригые улам бадаруулһан, социально-экономическа дэбжэлтэдэ эрид шиидэнгээр дабшаха гэһэн партиин хараа шугамые һайшаан дэмжэжэ байһые гэршэлнэ.

Республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад эхилээд байһан энэ арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ байна. Тэрэнэй тоодо Озерно полиметаллическа хэбтэшые ашаглажа эхилхэ, Түгнын шулуу нүүрһэнэй уурхайн барилгые үргэнөөр ябуулха, Гусиноозерскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилгые дүүргэхэ, Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-эй хүсые ашаглалгада оруулха хараа түсэбүүд Гол шэглэлнүүд соо бэшэгдэнхэй.

Областной партийна организацимнай эмхидхэлэйнгээ талаар бэхижэнхэй, үзэл сурталайнгаа талаар хатуужанхай, улам урганхай ээлжээтэ конференциео угтаба. Энэ конференци хадаа Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съездые угтуулһан бэлэдхэлэй ябажа байһан үедэ боложо үнгэрхэнь.

Туйлаһан дүй дүршэлөө согсолхо, дутагдалнуудаа шүүмжэлхы ёһоор элирхэйлхэ зуураа, областной партийна XXXIII конференци түсэбтэ шэнэ табан жэлэй эхин дээрэ, манай общественна хүгжэлтын бүхы һалбаринуудта ... завод, Байгалай модоной баазын ...

КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ МЭДҮҮЛГЭ

Шэнэ жэлэй, 1986 оной, түрүүшын үдэрнүүд үнгэржэ байна. Энэ хадаа Совет гүрэнэй түүхэдэ шухала, эрид эрьелтын жэл, КПСС-эй XXVII съездын жэл болохо юм гэжэ хэлэлтэй. Удаадахи мянган жэл хүрэтэрхи үедэ совет обществын политическэ, социально-экономическа ба оюун ухаан бодолой хүгжэлтын гол хараа түсэбүүдые съезд тодорхойлхо байна. Манай амгалан тайбан байгуулалтые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын Программые тэрэ баталан абаха юм.

Совет арадай ажабайдалые саашадань улам һайжаруулхын тула КПСС бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргажа байна.

Уласхоорондын оршон байдалые һайн тээшэнь хубилгаха хэрэгтэй. Советскэ Союзай арадууд, бүхы дэлхэйн арадууд тэрэниие хүлеэнэ, иимэ эрилтэ табина.

Энээнһээ уламжалан, шэнэ жэлэй эхиндэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро болон Совет правительство тон шухала шэнжэ шанартай хэдэн ехэ ехэ гадаадын политическэ ябуулгануудые бэелүүлхэ тухай шиидхэбэри баталан абаба. Уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулгада эгээл ехээр нүлөөлхэ гээшэ тэдэнэй гол удха болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ улам үргэдэжэ байһан хязгаалтагүй, хёмсроо зүришэлдөөтэ ябуулгануудые зайсуулан сарахые, газар дээрэ ядерна буу зэбсэг бүтээлгые болюулха, тэрэниие замбуулинай дайдада гаргалгые сараха, юрэнхы дээрэнь дайнай аюулые һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай таһаршагүй зүйл болохо этигэл найдалые һэргээхэ харгы замуудые арюудхан сэбэрлэхэ талаар эдэ бүгэдэ шэглүүлэгдэнхэй байна.

I.

Бүхы дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха тухай тодорхой болзороор хараалагдаһан программа хадаа эдэ ябуулгануудай гол шухалань болоно.

Ябуулгануудые шата шатаар удаа дараалан бэелүүлжэ, ойрын 15 жэлэй хугасаа соо, манай зуун жэлэй дүүрэтэр газар дэлхэйе ядерна буу зэбсэгһээ сүлөөлхэ хэрэг түгэсхэхые Советскэ Союз дурадхана.

Хоридохи зуун жэл хүн түрэлтэндэ атомай элшэ хүсые түхөөгөө. Зүгөөр гүн ухаан бодолой энэ агуу ехэ туйлалта хүнүүдтэ өөһэдөө өөһэдыгөө үгы хэхэ буу зэбсэг болоходоо магадгүй.

Үгээ ойлголсоогүй энэ ябадалые шиидхэжэ болохо гээшэ гү? Болохо байһандань этигэн найданабди. Хэрбээ тэрэниие шиидхэхын түлөө дары хэмжээнүүдые абабал, ядерна буу зэбсэгүүдые усадхаха ашаг үрэ ехэтэй харгы замуудые бэдэрхэ гээшэ бэелүүлэгдэмэ зорилго болоно бшуу.

Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие зайсуулан сараха программаяа 1986 онһоо бэелүүлжэ эхилхые Советскэ Союз дурадхана. Энэ жэлые Эб найрамдалта уласхоорондын жэл болгохо тухай ООН-ой соносхоһон ушарынь политическэ ба сэдьхэл бодолой талаар нэмэлтэ эрхэ нүхэсэл болоно. Эндэ национальна аша туһаһаа, тактическа хараа бодолһоо, арсалдаа хэрүүлнүүдһээ дээшээ гаража, гол үнэтэ шухаг баялиг болохо амгалан тайбан байдалые ерээдүйдэ бата найдамтайгаар хангаха гэһэн эрилтэ табигдана. Атомай элшэ хүсэн имагтал амгалан тайбан байдалда алба хэхэ ёһотой — манай социалис гүрэн энээнэй түлөө хэлбэришэгүйгоор тэмсэдэг байгаа, мүнөөшье тэмсэһээр.

Имагтал манай орон атомна буу зэбсэг үйлэдбэрилгые, хэрэглэлгые хорихо, ядерна элшэ хүсые хүн түрэлтэнэй аша туһада амгалан тайбан зорилготойгоор ашаглаха тухай асуудалые аяар 1946 ондо табяа һэмнай.

Ядерна буу зэбсэгүүдые — түлхин гаргадаг ракетэнүүдые, мүн һомо хэрэгсэлнүүдые — хороожо, тэдэниие гүйсэд дүүрэнээр усадхаха гуримые мүнөө Советскэ Союз ямараар ойлгоно гээшэб? Согсолбол, манай дурадхалнууд иимэ удхатай байна.

Нэгэдэхи шата. Нэгэ нэгэнэйнгээ газар дайдада хүрэдэг ядерна буу зэбсэгүүдые СССР болон США 5—8 жэлэй турша соо хоёр дахин хорооха ёһотой. Тэдэнэртэ үлэһэн иимэ түлхин гаргадаг ракетэнүүдтэ 6000-һаа дээшэ бэшэ һомо хэрэгсэлнүүд үлөөгдэхэ юм.

Замбуулинай дайдаһаа добтолго хэхэ буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээлгэһээ, туршалгануудһаа, тараан тодхолгоһоо СССР-эй болон США-гай арсабални, иимэ хороолгын бэелүүлэгдэхэ аргатай байһаниинь элитэ. Замбуулинай дайдаһаа добтолхо буу зэбсэг зохёон бүтээлгэ дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые хорооха, этигэл найдалые буруу һүргэхэ юм гэжэ Советскэ Союз нэгэнтэ бэшэ уридшалан һануулаа һэн.

Европо түбиие ядерна буу зэбсэгһээ сүлөөлхэ замда түрүүшын алхам болгогдожо, Европын зонодо СССР-эй болон США-гай дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые — баллистическэ, мүн далита — бүрин хүсэдөөр усадхаха тухай шиидхэбэри нэгэдэхи шатада абтажа, бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Тиихэдэ США стратегическэ ракетэнүүдээ, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдээ бусад оронуудта худалдахагүй, харин Англи болон Франци зохихо ядерна буу зэбсэгүүдээ үргэдхэхэгүй гэһэн уялга абаха ёһотой.

Эгээл эхинһээ хойшо СССР болон США али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулха тухай үгээ ойлголсожо, иимэ ябуулгада шадаал һаа, дары түргөөр ниилэн нэгэдэхэ уряатайгаар бусад гүрэнүүдтэ хандаха шухала.

Хэрбээ ядерна буу зэбсэгүүдые хуряалгын нэгэдэхи шата СССР болон США-да юундэ хабаатай байхаб гэхэдэ, имагтал тэдэнэр ядерна буу зэбсэгтэй бусад гүрэнүүдтэ жэшээ харуулха ёһотой бшуу. Женевэдэ болоһон уулзалгын үедэ энээн тухай бидэ США-гай президент Р. Рейгандэ үнэн сэхэ руунь мэдүүлээ һэмди.

Хоёрдохи шата. 1990 онһоо хожомдонгүй эхилээд, 5—7 жэлэй хугасаа соо үргэлжэлхэ ёһотой энэ шатада ядерна буу зэбсэгтэй бусад гүрэнүүд ядерна түхеэрэлгэнүүдээ хуряажа эхилхэ юм. Түрүүшээр тэдэнэй өөһэдынгөө ядерна буу зэбсэгүүдые тэрэ хэмдэнь үлөөхэ, мүн бусад оронуудай газар дайда дээрэ иимэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараан тодхохогүй гэһэн уялга абаа һаань, һайн байгаа.

Нэгэдэхи шатада үгээ ойлголсоһоной ёһоор СССР болон США энэ үедэ ядерна буу зэбсэгүүдээ хороолгоёо үргэлжэлүүлхэ, мүн дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна зэбсэгүүдээ усадхаха талаар саашанхи хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, тактическа ядерна хэрэгсэлнүүдые тэрэ хэмдэнь үлөөхэ зэргэтэй.

Хоёрдохи шатада СССР болон США-гай тус тус буу зэбсэгүүдээ 50 процентээр хороожо түгэсхэһэнэй һүүлээр үшөө нэгэ шухала алхам хэгдэжэ, ядерна буу зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүд тактическа ядерна зэбсэгээ, тобшолбол, хайша хайшаа 1000 километр зайда байһан юумэ үгы хэхэ аргатай буу зэбсэгүүдээ усадхаха байна.

Замбуулинай дайдаһаа добтолго хэхэ буу зэбсэгүүдые хорихо тухай совет-американ үгээ ойлголсолго энэ шатада олоной зүгһөө дэмжэгдэжэ, промышленна талаараа ехэ ехэ гүрэнүүд тэрээндэ заабол хабаадаха ёһотой.

Ядерна буу зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүд ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгаяа болюулха зэргэтэй.

Һандаргахы хүсэ шадалаараа ядерна гү, али олониитые усадхаха бусад хэрэгсэлнүүдтэл адлирхуу, шэнэ физическэ гол ёһонуудта үндэһэлдэг ядернабэшэ буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээлгэ хоригдохо байгаа.

Гурбадахи шата. 1995 онһоо оройтонгүй эхилжэ, үшөө үлөөд байһан бүхы ядерна буу зэбсэгүүдые усадхалга түгэсхэгдэхэ юм. Тиигэжэ 1999 оной һүүл багта дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэг үлэхэ ёһогүй. Энэ буу зэбсэгэй саашадаа хэзээдэшье һэргээгдэхэгүйнь тула али бүхы талаараа үгээ ойлголсохо шухала.

Ядерна зэбсэгые усадхан үгы хэхэ, мүн тэдэниие түлхижэ гаргадаг түхеэрэлгэнүүдые задалха, болюулха гэхэ гү, али үгы хэхэ тусхай хэмжээ ябуулганууд зохёогдохоор хараалагдана. Тиихэдэ шата бүхэндэ хаана буу зэбсэгүүдэй хэды шэнээнээр усадхагдаха байһан тухай үгээ ойлголсохо шухала.

Усадхалгын үгы хэгдэжэ байһан, хизаарлагдаһан буу зэбсэгүүдэй хойноһоо хиналта национальна техническэ хэрэгсэлнүүдээр, мүн нютагуудай инспекцинүүдээр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Хиналтын али бүхы бусад нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай үгээ ойлголсохоор СССР бэлэн лэ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар манай дурадхаһан программые һайшаан абалгын хоёр талын ба олон талын хөөрэлдөөнүүдтэ таарамжатай һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь арсашагүй. Тэрэ тодо нарин харгы замуудые, хараа шэглэлнүүдые тодорхойлхо, үгээ ойлголсолгонуудые туйлахын ба тэдэниие бэелүүлхын тула болзор тогтоохо, хөөрэлдөөнүүдтэ залан сэхэ хараа шэглэл олгохо байна. Тиигэжэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын эршэ дэлисын хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые ахижа гарадаг аюултай ёһо гуримые буруу һүргэхэ һэн.

Иигэжэ али алинда таарамжатай, тодо наринаар хинагдадаг үгээ ойлголсолгонуудай үндэһөөр ядерна буу зэбсэггүйгөөр гурбадахи мянган жэлэй богоһо алхахые дурадханабди. Хэрбээ Холбоото Штадуудай захиргаанай, тэрэнэй нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэнэй ёһоор, ядерна буу зэбсэгые хаа хаанагүй бүрин хүсэдөөр усадхаха гэһэн зорилго бэелүүлхые хүсөө һаань, энээнээ бодото дээрэнь шиидхэхэ арга тэрээндэ олгогдоно. Ядерна буу зэбсэгүүдые хэрэггүй болгохын тула бэелүүлэгдэхээр хараалагдажа байһан, хүн түрэлтэндэ тон аюултай шэнэ буу зэбсэг ойрын 10—15 жэлэй хугасаа соо замбуулинай дайдада бүтээн гаргахын оронд эдэ буу зэбсэгүүдые усадхан үгы хэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ һаа — эсэсэй эсэстэ тэдэниие усадхан зайсуулжа эхилээ һаа, таарамжатай бэшэ юм гү? Советскэ Союз имагтал иимэ харгы зам дурадхана гэжэ дабтан хэлэхэ байнаб.

2000 он болотор ядерна буу зэбсэгые усадхаха тухай программые дэмжэхэ уряатайгаар Советскэ Союз бүхы арадуудта болон гүрэнүүдтэ, нэн түрүүн ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүдтэ хандана. Иимэ программые бэелүүлһэнэй ашаар хэншье гарзатахагүй, бултадаа элзотохо байһаниинь ушар ёһо ойлгохо али бүхы хүндэ мэдээжэ юм ааб даа. Ниитэ хүн түрэлтэндэ шухала удха шанартай асуудал тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тэрэниие имагтал хамтаараа шиидхэжэ болоно, шиидхэхэшье хэрэгтэй. Энэ программын бодото байдалда дары түргөөр бэелүүлэгдээд байгаа һаань, манай дэлхэй дээрэхи байдал аюулгүй болохо бшуу.

II.

Энэ хандасые, үшөө нэгэ бодото алхам хэхэ хүсэл эрмэлзэлые хүтэлбэри болгон, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха программа дотор Советскэ Союз шухала шиидхэбэри абаба.

Али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа зогсоохо тухай шиидхэбэриингээ 1985 оной декабриин 31-дэ дүүрэһэн болзорые гурбан һараар һунаанабди. Хэрбээ США-гай ядерна туршалгануудые мүн лэ болюулаад байгаа һаань, энэ шиидхэбэримнай саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Удха шанарайнь бүхы дэлхэйн хүнүүдтэ эли байһан энэ эдэбхи үүсхэлые дэмжэхыень Холбоото Штадуудта үшөө дахин дурадханабди.

Бидэнэртэ иимэ шиидхэбэри абаха гээшэ юрын хэрэг бэшэ байһаниинь элитэ. Ядерна туршалганууд тушаа Советскэ Союз нэгэ талаһаа заха хизааргүйгөөр бэеэ барижа шадахагүйл. Гэбэшье бусадай хараа бодолдо жэшээгэй хүсөөр нүлөөлхын тула бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ гэһэн үндэр ехэ харюусалгатай байһанаа ойлгонобди.

Туршалгануудые болюулалга ядерна буу зэбсэг нарижуулан һайжаруулха бүхы харгы замуудые үнэхөөрөөшье найдамтайгаар халхалан хааха байна гэжэ бүхы мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, политигууд, сэрэгэйхид тоолоно. Энэ хадаа түбхын түрүүшын зорилго болоно. Ядерна буу зэбсэг туршалгые хорингүйгөөр ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороолго ядерна дайнай аюулые зайсуулжа шадахагүй байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, иимэ буу зэбсэгэй үлэһэн хубинь һэльбэн шэнэдхэгдэжэ, бүри аюултай, һүроотэ муухай ядерна зэбсэг зохёон бүтээхэ, тэрэнэй шэнэ зүйлнүүдые туршаха арга олгохо байна бшуу.

Эгээл тиимэһээ туршалгануудые болюулха гээшэ ядерна буу зэбсэгүүдые усадхаха бодото алхам мүн.

Иимэ юумэн тухай эртээнһээ хэлэхые хүсэнэб. Ядерна тэһэлэлгэнүүдые зогсооһыень тодорхойлон шалгаха аргагүй гэжэ шалтаг бариха ябадал ямаршье үндэһэ баримтагүй байна. Хиналта бидэнэртэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулхагүй юм гэжэ тодорхойгоор мэдүүлнэбди. Хэрбээ хоёр талын үндэһэ һуури дээрэ США-гай ядерна бүхы тэһэлэлгэнүүдые болюулаад байгаа һаань, национальна техническэ хэрэгсэлнүүдээр, мүн шухала хэрэгтэй болоод байгаа һаань, нютаг нютагуудай инспекцитэй хамта уласхоорондын ябуулгануудай туһаламжаар хиналта тогтоогдохо аргатай байна. Энээн тухай хөөрэлдөө хэхыень бидэ США-е уринабди.

Туршалгануудые болюулха хэрэгэй хоёр талын, удаань олон талын ябуулга болохынь түлөө СССР эрид шууд тэмсэнэ. Ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай гурбан талын (СССР, США болон Англиин хабаадалгатай) хөөрэлдөөнүүдые һэргээхын түлөө мүн лэ тэмсэнэбди. Тэрэниие унжагайржа байнгүй, энэ һарада бэелүүлжэ болоно. Ядерна зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүдэй хабаадуулагдаха ёһотой буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалаар Женевэдэхи конференциин үндэһөөр туршалгануудые болюулха тухай олон талын хөөрэлдөөнүүдые удааржа байнгүй эхилхээр бэлэнбди.

Ядерна буу зэбсэгүүдэй туршалгые агаарта, замбуулинай дайдада болон уһан доро хорихо тухай 1963 оной Москвагай Договорой хүсые мүнөө, энэ Договороор хараалагдаагүй, газар дорохи туршалгануудта дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор зүбшэлгэнүүдые үнгэргэхые. бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд дурадхана. Советскэ Союз энээнтэй зүбшэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй зунһаа эхилжэ, бидэ ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулха гэһэн манай жэшээе даган, хэмжээ абахыень Холбоото Штадуудые уряалнабди. Дэлхэйн олониитын буруушаалганууд болон эрилтэнүүдтэ, ехэнхи гүрэнүүдэй хүсэл оролдолгодо эсэргүүсэн, Вашингтон мүнөө болотороо энэ талаар юушье хээгүй байха юм. Ядерна шэнэ түхеэрэлгэнүүдые улам бүри олоор тэһэлэн, американ тала сэрэгэй талаар булюу байдалтай болохо гэһэн хүсэлдэшэгүй һанал бодолоо бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр. Энэмнай аша туһагүй, тон аюултай политика мүн. Мүнөөнэй обществын туйлаһан соёл болбосоролой хэм хэмжээндэ таарашагүй политика болоно.

США-гай талаһаа зүбшөөрһэн харюу гаргаагүй байһыень хараадаа абан, совет тала, 1986 оной январиин 1-һээ эхилжэ, ядерна туршалгануудые һэргээхэ бүрин дүүрэн эрхэтэй байгаа. Хэрбээ буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгын юрын лэ «бодомжолго» баримталха болоо һаа, нээрээшье тиимэ юумэ хэжэ боломоор байгаа.

Харин имагтал иимэ бодомжые эрид шууд үгы хэхэ гээшэ мүнөөнэй ябуулгануудай гол удхань болоно бшуу. Бидэ энэ шэглэлээр үшөө нэгэ туршалга хэхэмнай. Тиигээгүй һаа, сэрэгэй үрдилдөөнэй ябуулганууд асари ехэ хүсэтэй урасхал боложо, үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтын хойноһоо ямаршье хиналта хэжэ шадахаар бэшэ боложо магад. Ядерна буу зэбсэгүүдые дура зоргоороо үрдилдэн гаргалгын мэдэлдэ орожо огто болохогүй. Энэмнай ухаан бодолой уряалда, хүн түрэлтэнэй, бэеэ аршалха мэдэрэлдэ эсэргүүсэн, хорото ябуулга хэһэн удхатай бшуу. Тиимэһээ шэнэ, зоригжол түгэс хандалганууд, политическэ шэнэ бодомжо, арадуудай хуби заяанай түлөө харюусалгаяа нарин нягтаар мэдэрэлгэ хэрэгтэй болоно.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БАГША ЛЕНИНДЭ—БАГЛАА СЭСЭГҮҮД

Областной 33-дахи партийна конференциин делегадууд Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ В. И. Ленинэй памятнигта үсэгэлдэр баглаа сэсэгүүдые табиба. Иигэжэ делегадууд багшынгаа хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаа гэршэлжэ, хүндэлэн ёһолбо.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

«КПСС—совет обществын хүтэлбэрилхы хүсэн. Буряад орон—съездһээ съезд хүрэтэр» гэжэ выставкэ партиин Буряадай обкомой партийна гэгээрэлэй байшанда үсэгэлдэр нээгдэбэ. Областной партийна конференциин делегадууд выставкэ дээрэ табигдаһан зүйлнүүдые һонирхон хараа.

Шэнэ фильм харуулагдаба

Буряад мэдээжэ кинорежиссер Барас Халзановай Свердловскын киностудида зохёон табиһан «Арсын агтай хангал» («Горький можжевельник») гэжэ шэнэ фильм областной партийна конференциин делегадуудта үсэгэлдэр түрүүшынхеэ харуулагдаба. Дайнай үедэ Буряад ороной хүдөө нютагай байдал тухай тус фильм дотор хэлэгдээ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани нүхэр А. А. Громыкын түрүүлэлгэ доро январиин 15-да Кремль соо болобо.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин ба октябриин (1985 он) Пленумүүдэй эрилтэнүүдэй үндэһөөр социально-соёлой ба хүн зоной һуудал байдалые хангаха талаар эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ бэелүүлхын түлөө арадай депутадуудай Рязанска горсоведэй хүдэлмэри тухай Президиум хаража үзөө.

Удаань Туркмениин ССР-эй арадай депутадуудай Соведүүдтэ эрхэтэдэй хандаһан хандалгануудые хаража үзэхэ ажал ябуулга тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа.

Зүбшэгдэһэн асуудалнуудаар тогтоолнууд баталагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ гүрэнэй ажабайдалай бусад зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

(ТАСС).

ПАРТИИН ТУГ ДОРО

ЗҮРХЭНЭЙМ ОШОН

Манай хүсэл,
 манай бодол
Мандаhан наранай
 элшэдэл тодол —
Тэдэнhээ hабаrша
 татан бадарhан,
Тэмсэлэй дохёое
 үгтэн задарhан
Үгэ бүхэншни —
 зүрхэнэйм ошон,
Үгэ бүхэншни —
 заяанайм одон
Угалза хээгээр
 урлуулhан мэтэ,
Уран хурсаар
 барлуулhан мэтэ,
Удха түгэлдэрөөр
 бүмбэрсэгтэ зэдэлнэ,
Уряал боложо,
 замбуулинда мүндэлнэ!

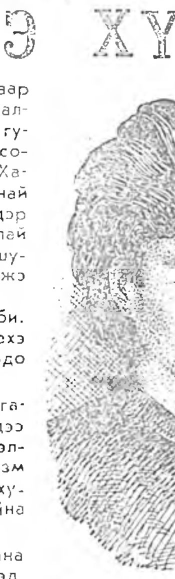
А. ЖАЛСАНОВ.

Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ ...бын комбинадта Елена Алексеевна Хандуева үнихэнэй ажаллана. Ажалша бэрхэ энэ нүхэр... лэйнгээ дүршэл, шадабари дээшэлүүлхын түлөө ... дожо ябадаг. Тэрэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй... бүри үнгэрhэн жэлэй зүн дүүргээ юм. Гансаш... бэшэ, мүн нинтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ... коммунист Е. А. Хандуева мүнөө болохоёо байга... партийна конференциин хүдэлмэридэ хабаадал...

С. БАЛДУЕВ.

КОММУНИ... НЭРЭДЭЭ ХҮР...

Бүхы юумэндэ нарин нягтаар хандаха, өөрынгөө харюусалгые hайн мэдэжэ, эмхи гуримтайгаар хүдэлхэ гээшэ совет хүнүүдэй уялга мүн. Харин коммунистнуудта энэмнай бүхы hанал бодолойнь, үдэр бүриинь ажалай, ажабайдалай гол эрилтэ, нангин хараа шугамынь байха ёhотой гэжэ ойлгодогби.

Би юрын лэ hаалишанби. Манай фермэ гайхалтай ехэ hү hаажа, тиимэ сууда солодо гараhаншье бэшэ юм.

Теэд хаанашье, ямаршье газарта хүдэлхэдөө, тэрээндээ бүхы сэдьхэлээ, хүсэл эрмэлзэлээ хандуулбал, коммунизм байгуулха агуу ехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа шадаха байна гэжэ hананаб.

Арба гаран жэлэй саана дунда hургуули дүүргээд, өөрынгөө hайн дураар hаалишан болоhон хүм. Иимэ ажал шэлэhэндээ нэгэтэшье халагладаггүйб. Шадалайнгаа зэргээр оролдоно, жэл бүхэндэ дүршэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, hүшэ ehала горитой hаадаг болоо hэм. Бури таба-зургаан жэлэй саана үнеэн бүриhөө түрүүшынхеэ 2000 килограммhаа дээшэ hү hаагааб. Нёдондо үнеэн бүриhөө 2000 килограмм hү hааха даабаритай hаа, тэрээнээ 2365 килограммда хүргөөд, районой 150 hаалишадай дунда түрүү зэргэдэ гараа б.

Хэнэйшье мэдэhээр, энэмнай тиимэшье ехэ үрэ дүн бэшэ гээшэ ааб даа. Гэбэшье, манай эндэхи үндэр хада уула, ой тайга газартай, ороohо таряанай шэмэтэ тэжээлэй ургамалнуудай баян ургасын абтахань бэрхэтэй. халтад гэбэл ган гасуурта дайрагдадаг нютагта малай эдихэ тэжээл элбэг бэшэ.

Иигэжэ хэлэхэдээ, hанаhанда хүрэмэ үрэ дүнгүүдэй түйлагдаагүйдэ гансал байгаали зэмэтэй гэнэгүйб. Эндэ ажа...

лаймнай эмхидх... малай үүлтэрые... гын хүдэлмэрид... юумэн баhал б...

Гэхэтэй хамта... хын фермын к... дүнгүүдээ үшөө... зүб замдаа гар... нанаб. Эндэмнай... урагшаа hанаат... дэлнэ. Жэшээл... hаалишад Ханд... Ирина Доржиев... бүри ехэ hү h... уялгануудаа а... дүүргэдэг. Нёд... фермэ гүрэндэ... сэбөө 106 про... hэн. Жэлэйнгэ... гадуур 300 це... hан юм. Энэ ж... үшөө дээшэ үр... арга боломжо... рэнэйл түлөө...

Иигэжэ өөры... эдэбхи үүсхэл... дэр нэрэ зэргэ... гаяа нэрэтэй т... тадхажа ябаха ...

Захааминай рай... рэй совхозой ...

...РАЛСАЛ, ...ҮЖҮҮЛГЭ ...ЭГДЭ

ШИИДХЭХЫ ЗОРИЛГОНУУД

Манай Хойто-Байгалай район республикымнай томохон нютагуудай нэгэниинь болонхой. Эндэ үхэр мал, адуун, ерo үсхэбэрилэгдэжэ, гүрэндэ hүн, мяхан худалдагдана. Ан гүроол, загаhан олзоборилогдоно. Районоймнай геологууд хада уула, ой тайга соогуур ашагта малтамалнуудай хэбтэшэ бэдэржэ, hайн шанартайгаар шэнжэлгэ хэнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй hүүлшын жэлдэ Северобайкальскын геологошэнжэлэлгын экспедициин коллектив Холоднын үнгэтэ металлнуудай ашагта малтамалнуудай хэбтэшын шэнжэлэлгэ дүүргэжэ, гүрэнэй комиссида hайн сэгнэлтэтэйгээр тушааба. Өөрын экэлнүүдтэ энэ баялигай промышленна ашаглалга эхилхэ юм.

Он жэлнүүдэй ошохо тума районоймнай экономико хурдан түргэноор хүгжэжэ, холын хойто, сэбдэг хүйтэн хизаар дайдын шэнжэ шарай эрид хубилнэ. Хоридохи зуун жэлэй эгээн ехэ барилга болохо Байгал-Амарай түмэр харгын магистралиин гайхамшаг барилгын эхилhэн үдэрhөө хойшо иигэжэ ехэ хубилалтанууд энэмнай болоо, болохошье байнаар. Хараад үзэгты. 1974 ондо манай Хойто-Байгалда БАМ-ай барилгашадай түрүүшын отряд буухада, автомашинануудай ябаха 16 километр харгы бии байhан юм. Богонихон сагай туршада 438 километр автo-харгы баригдажа, тэрэнэй 89 километрынь асфальтаар хушагдаба. Өөрын hургуули, сад-ясли, соёлой байшангуудтай, магазин, столовонуудтай томо томо 12 посёлок Дабаанhаа Хойто-Муяын хаданууд хүрэтэр баригдажа, олон мянган хүн зон эндэ ажаhууна. Хэрбээ 1974 ондо Хойто-Байгалда долоо мянган хүн зоной ажаhуудаг hаа, hүүлэй мэдээгээр энэ тоо арба дахин олошорhон байха юм.

Коммунистнуудай хүдэлhэн газарта амжалта туйлагдадаг, ёhотой баатаршалга харуулагдадаг гээд арад зоной дунда дэмы хэлсэгдэдэггүйл байха. Коммунистнууд даажа абаhан ажал хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандажа, бага гаргашатайгаар ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэхэ гэжэ эhалал оролдодог, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг hайн hайхан заншалтай. Иимэ урагшаа эрмэлзэhэн hанал бодолтой, оортоо, суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө урда шанга эрилтэ табидаг коммунистнууд манай районой партийна организацида олон ааб даа. Эдэнэй эдэбхи үүсхэл, дүй дүршэл, шадабари олониие ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулна гээд хэлэхэ хэрэгтэй.

Коммунист Н. П. Дроваль БАМ-ай барилгада түрүүшынь үдэрhөө хабаадалсана. Хойто-Муяын тоннелиин орёо хүндэ барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэжэ, ёhотой баатаршалга харуулhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай, үнгэрhэн жэлдэ Ленинэй орденуудаар шагнагдаа юм. Н. П. Дроваль туйлаhан амжалтануудаа улам арьбадхаха гэhэн хараа зорилготойгоор ажалаа эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлажа ябаhаар. Коммунист Н. П. Дровалиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив үнгэрhэн жэлдэ hарадаа 175 метр тоннель Хойто-Муяын хаданууд доогуур малтажа, Бүхэсоюзна рекорд туйлаа бэлэй.

Залуу коммунист В. И. Цивилёвой нэрэ соо БАМ-ай барилгашадай дунда мэдээжэ болоhоор үнихэнэй ааб даа. В. И. Цивилёв даажа абаhан автомашинаараа БАМ-ай барилгын дүүрэтэр ашаа зөөхэ гэhэн үүсхэл бүри 1974 ондо гаргаа бэлэй. Энэ машинаараа миллион километрhээ үлүү зайда ашаа зөөжэ, хододоо үндэр бүтээсэ туйлана. Габшагай ажалайнгаа түлөө В. И. Цивилёв Арадуудай Хани барисаанай, Ленинэй орденуудаар шагнагдаhан алдартай. БАМ дээрэ хүмүүжэжэ, габшагай hайн ажалаараа шалгаржа, ёhотой баатаршалга харуулhанайнгаа түлөө Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ солодо хүртэhэн залуу коммунистнууд А. В. Бондарь, В. И. Аксенов, Н. А. Ерёменко гэгшэдые мэдэхэгүй хүн манай республикада байхагүй хаш.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив туйлаhанаа саашадань улам арьбадхажа, арбан хоёрдохи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, БАМ-ай барилгые түгэсхэхэ гэhэн холын хараатай түсэб зохёобо.

Северобайкальскын түмэр замай отделениин коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари амжалтатайгаар бэелүүлээ hэн. Арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада эдэнэр Чара хүрэтэр 1200 километр харгы саг үргэлжын ашаглалгада тушаан абажа, урда табан жэлэйхиhээ долоо дахин ехэ хэмжээнэй ашаа зөөхэ зорилготой. Түмэр замшад энэ ехэ хараа түсэбөө сүм бэелүүлхэ дүүрэн эргатай, шадалтайшье.

«БАМтоннельстрой» управлениин коллективэй урда хүнгэн бэшэ зорилгонууд табигдана. Эдэнэр арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Кодарай, Байгалай хойто эрьедэхи тоннельнүүдэй барилга дүүргэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаба. Эндэ бригадна подряд амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. hүүлэй мэдээгээр управлениин коллектив бүхы ажалайнгаа 60 процентыень бригадна подрядай гуримаар хэдэг болоо.

Геологууд, хүдөөгэй ажалшад, ангуушад, загаhашаднай БАМ-ай барилгашадhаа халташье гээгдэнэгүй.

Хэрбээ районоймнай hаалишад 1980 ондо 7031 центнер hү гүрэндэ тушааhан байбал, үнгэрhэн жэлдэ 13372 центнер hү тушааба. Жэлдээ үнеэн бүриhөө 3000 килограмм hү абадаг hаалишад бии болоо. hаалишад Ц-Д. Д. Намсараева, В. Д. Раднаева, В. Д. Кондратьева, Т. А. Баженова гэгшэд район соогоо эгээл түрүүлэн гурбан мянгатанай богоhо алхаба. Шэнэ табан жэлэй туршада гурбан мянгатанай тоо бүри олошорхо байха. Манай нютагта үнеэн бүриhөө иимэ ехэ hү абаха гээшэ, БАМ-ай барилга хэhэн баатаршалгаhаа халташье дутахагүй. Ажал хэрэгтээ дурлаhан лэ хүнүүд иимэ гайхамшагта амжалтануудые туйлана.

Манай районой ажалшад, эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, партиин Уставай (дурадхагдаhан хубилалтануудтайгаар), 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой дурадхал hанамжануудые оруулна. «Арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилга дүүргэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха, энэ харгы шадарай зоние үргэн ехэ хэмжээнэй ажахын ашаглалга эхилхэ» гээд Гол шэглэлнүүдэй проект соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа манай районой ажалшадта, бүхы коммунистнуудта сэхэ хабаатай.

А. МОЛИТВИН,
КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой нэгэдэхи секретарь.

КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ МЭДҮҮ...

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Американ захиргаанда ядерна тэhэлэлгэнүүдые болюулха тухай манай дурадхалнуудые али болохоор хаража үзэхэ ба тэдэнэндэ зүб харюу үгэхэ нэмэлтэ саг дахинаа бии болобо. Имагтал иимэ харюу Вашингтоной үгэхыень дэлхэй дээрэ хаа хаанагүй хүлеэхэ байна бшуу.

Советскэ Союз иимэ уряатайгаар США-гай президент болон конгрессто, американ арадта хандана. Ядерна буу зэбсэгүүдые нарижуулан hайжаруулха үйлэ хэрэгые, иимэ шэнэ буу зэбсэгүүдэй туршалгые болюулха арга боломжо үшөөл бии гээшэ. Тэрээниие алдажа болохогүй. Совет дурадхалнууд СССР болон США-е адли тэгшэ байдалда оруулна ха юм. Тэрээн дотор мэхэлхэ гү, али нүгөө талаhаа булюу байдалтай болохо гэhэн hэдэлгэнүүд үгы бшуу. Бидэ үнэн зүб харюусалгатай шиидхэбэринүүдые абаха харгы зам дээрэ гарахые дурадхана гээшэбди.

III.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорооха ба үгы хэхэ программые бэелүүлхэ ябадал хэлсээнүүдэй мүнөө бии байгаа бүхы арганаудые хэрэглэхэ, буу зэбсэг хуряаха онол арганаудай эгээл ехэ ашаг үрэ үгэлгые хангаха эрилтэ табина гээшэ.

Ядерна болон замбуулинай буу зэбсэгүүдэй талаар совет-американ хөөрэлдөөнүүд hаяын үдэрнүүдтэ Женевэдэ дахинаа эхилхэнь. Үнгэрhэн жэлэй ноябрь hарада Женевэдэ президент Р. Рейгантэй уулзалгын үедэ эдэ хөөрэлдөөнүүдэй гол зүйлнүүд болохо бүхы шухала асуудалнуудаар гэхэ гү, али замбуулинай талаар, дэбтолхы стратегическэ буу зэбсэгүүдэй талаар дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна хэрэгсэлнүүдэй талаар бидэ нюуса нөөсэгүй хөөрэлдөө хэлэн байнабди. Хөөрэлдөөнүүдые түргэдхэхэ гэжэ шиидхэгдээ hэн. Тиимэhээ энэ хэлсээн гансал үрhэ болоод үлэхэ ёhогүй.

Энэ хэлсээнтэй гүйсэд дүүрэнээр зохилдуулан, бүхы хэрэгээ ябуулха гэhэн заабари Женевэдэхи совет делегацида үгтэхэ байна. Американ тала иимэл залан бүтэмжэтэйгээр, нэн түрүүн замбуулинай асуудалда, хандаха байха гэжэ бидэ хүлеэнэбди. Замбуулин амгалан тайбан зандаа байха ёhотой, тэндэ дэбтолхы буу зэбсэгүүд гаргагдаха ёhогүй. Мүн тэдэ шэнээр зохёон байгуулагдаха ёhогүй. Тиихэ зуураа, эгээл шанга хиналта, шалгахын тула зохижо лабораторинуудые нээлгые оруулалсан, тогтоогдолон бэ... ...

Хүн түрэлтэн хадаа замбуулинай шэнэ үе сагай эгээл харюусалгатай шатада байна гээшэ. Томохон шиидэм гү, али хүндэхэн шулуутай болохо гэhэн гол зорилготой шулуун зэбсэгтэ үеын жэлнүүдэй бодомжолсо арсахаар болоо бшуу. Замбуулинда буу зэбсэг гаргалгые бидэ эрид буруушаанабди. Хэрбээ энээндэ бидэниие баадхаа hаань, манай материальна болон оюун бодолой хүсэ шадал ямаршье буу зэбсэг байгуулха арга боломжо Советскэ Союзда хангажа шадаха юм. Тиигэбэшье мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэнэй урда бүхы ехэ харюусалгаяа ойлгоно гээшэбди. Манай гүн гүнзэгы бата ойлгомжоор, гурбадахи мянган жэлдэ «одото дайнуудай» программатай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй хүсэ шадалаар замбуулиниие амгалан тайбанаар ашаглаха ехэ хэмжээнэй проектнүүдтэй орохо хэрэгтэй бшуу. Иимэ проектнүүдые бодото дээрэнь зохеон табижа, бэелүүлхые бидэ дурадханабди. Энэмнай бүхы манай бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ дэбжэлтэ хүгжэлтэ хангаха ба бүгэдын аюулгүй байдалай найдамтай байхаар гурим бүридүүлгын шухалын шухала харгы замуудай нэгэн болоно гээшэ.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые замбуулинда дэлгэрүүлхэгүй гээшэмнай ядерна буу зэбсэгүүдые гүн ехээр хорооха ябадалда hаад ушаруулдаг бүхы юумые үгы хэхэ гэhэн удхатай болоно. СССР болон США-гай түс түс ядерна буу зэбсэгүүдые хоёр дахин хорооха гэhэн совет дурадхал Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй стол дээрэ хэбтэнэ ха юм. Энэмнай ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин гүйсэдөөр үгы хэлгэдэ шухала алхам болохо ёhотой. Замбуулинай шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ суурга үлгэхэ гээшэ дэлхэй дээрэ буу зэбсэгүүдые үрдилдэн гаргалгые болюулха дурагүй байhанай тэмдэг болоно. Энээн тухай сэхэ, бүгэдын дуулахаар хэлэхэ хэрэгтэй. Ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн гаргаха ябадалые баримталагшадай «одото дайнуудай» программые үсэд нэтэрүүгээр баримталдаг байhаниинь дэмы бэшэ. Энэмнай хүн зоной аша туhада харша политикын хоёр талань болоно ха юм.

Ядерна буу зэбсэгүүдэй асуудалай Европодохи хэрэгүүд тухай хэлэлтэй. Үнэн зүб hанамжануудта эсэргүүсэн, Европын арадуудай национальна аша туhануудта эсэргүүсэн, Баруун Европын зарим оронуудта түрүүшын сохилтын американ ракетэнүүдые тараан табихалгын үргэлжэлжэ байhан ушар онсо ехээр hанаа зобоно. Энэ асуудал хэдэн олон жэлэй туршада зүбшэгдэжэ байhан. Харин Европодо аюулгүй байдалай эрхэ нүхэсэл тэрэ үедэ улам бүри муул боложо байна ха юм.

Үйлэ хэрэгүүдэй иимэ хүгжэлтые үсадхахаар, иимэ орео асуудалда эсэс табихаар үнинэй болонхой. Европые дундуур зайда хэрэглэгдэхээршье, тэрэшэлэн тактическаашье ядерна буу зэбсэгүүдhээ сүлөөлхые Советскэ Союз үнинэй дурадхадаг гээшэ. Энэ дурадхалнай мүнөөшье хүсэндөө байhан зандаа. Энэ шэглэлээр бүтэмжэтэй алхам болгон, дээрэ би хэлээ бэлэйб, манай дурадхадаг программын эхин шатада СССР болон США-гай дундуур зайда хэрэглэгдэдэг бүхы баллистическэ болон далита ракетэнүүдые Европын зонодо үгы хэхые бидэ мүнөөшье дурадханабди.

2000 он хүрэтэр ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр үгы хэхэ гэhэн манай дурадхадаг программые хэрэг дээрэнь материальна талаарнь тодорхойгоор шиидхэдэг болоо hаа, энэмнай Женевскэ хөөрэлдөөнүүд дээрэ бодото үрэ дүнгүүдые туйлалга болохо зэргэтэй.

IV.

Олон хүн зониие хюдаха hүйдхэлтэ ехэ зэбсэг болохо химическэ хэрэгсэл зэбсэгүүдые мүнөөнэй зуун жэлдэ гүйсэд үгы хэхэ ябадалые Советскэ Союз бодото дээрээ бэелүүлэгдэмээр зорилго гэжэ тооложо.

Буу зэбсэг хуряалгын талаар Женевскэ конференциин оршом соо хэгдэжэ байгаа химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй талаар хөөрэлдөөнүүд дээрэ hүүлэй үедэ зарим тэды урагшаа дабшалга харагдажа эхилээ. Тиигэбэшье эдэ хөөрэлдөөнүүд эбсэшэгүй удаан саг соо үргэлжэлhөөр. Химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо ба иимэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй бии байгаа нөөсэнүүдые үгы хэхэ тухай ашаг үрэтэй, хинажа боломоор уласхоорондын конвенци баталха талаар хөөрэлдөөнүүдые эршэдхэхые бидэ оролдонобди. Энээн тухай Женевэдэ США-гай президент Р. Рейгантэй хэлсэгдэhэн байха юм.

Химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо хэрэгтэ, буу зэбсэгүүдэй хуряалгын бусад асуудалнуудтал адли, хөөрэлдөөндэ бүхы хабаадагшадта үйлэ хэрэгүүдтээ шэнээр хандадаг байха эрилтэ табигдана. Советскэ Союз хадаа эдэ буу зэбсэгүүдые бүрин дүүрэнээр ойрын сагта үгы хэхын, тэрэшэлэн тэрэниие бүтээн гаргаха промышленна баазыень үгы хэхын тула оролдодог гэжэ эли тодоор онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Бидэ химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг предприятинуудай байдаг газарнуудые саг соонь соносхохоор, тэрэниие үйлэдбэрилгэ болюулгые хангахаар, үйлэдбэриин түс түс баазые үгы хэхэ ябуулганаудые зохёохо хүдэлмэри эхилхээр, мүн тэрэшэлэн конвенциин хүсэндөө орохоной хойно богони болзор соо химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй нөөсэнүүдые үгы хэжэ эхилхээр бэлэн гээшэбди. Тиихэдээ эдэ бүгэдэ хадаа нарин хиналта доро, байра дээрэнь уласхоорондын шалгалта оруулалсан, бэелүүлэгдэхээр байна бшуу.

Энэ асуудалые гүйсэд шиидхэлгэдэ хосрондын зарим алхамууд туhа хүргэжэ болохо байна. Жэшээнь, химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хэндэшье дамжуулан үгэхэгүй тушаа, бусад гүрэнүүдэй газар дээрэ тэрэниие байлгахагүй тушаа олон талын хэлсээнэй үндэhөөр үгээ ойлголсожо болохо байгаа. Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо hаа, тэрэ өөрынгөө бодото политикада эдэ гол ёhонуудые хододоо наринаар баримталдаг байха юм. Бидэ бусад гүрэнүүдые энэ жэшээ дэмжэхыень, иимэл бэеэ баринги байлгаяа харуулхыень уряалнабди.

V.

Олон хүн зониие хюдаха буу зэбсэгүүдые гүрэнүүдэй нөөсэнүүдhээ гаргахынгаа хажуугаар юрын буу зэбсэгүүд болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэлсээнэй ёhоор хороохые Советскэ Союз дурадхана.

Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ үгээ ойлголсолго хадаа энэ шэглэлээр саашадаа дабшалгын эхин дохёо болохо үгэхэ байгаа. Совет болон американ сэрэгүүдые хорооха тухай болон Европын түбтэ бэе бэедээ зүришэн байгаа бүлэглэлнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэм хэмжээе ехэ болгонгүй, саашадань энэл хэмжээндэнь байлгаха тухай баталагдажа боломоор шиидхэбэриин үндэhэ hуури мүнөө бии болоhон хэбэртэй. Советскэ Союз, Варшавска Договорой талаар манай союзнигууд Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ амжалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлээр дүүрэнхэй. Хэрбээ нүгөө тала бодото дээрээ энээниие туйлаха хүсэлтэй hаань, 1986 он Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэшье ехэ удхатай шата болохо үгэхэ байна. Сэрэгүүдые хорооха тухай баталагдажа боломоор хэлсээн хадаа зохихо хиналта хэхэ эрилтэ табина гэжэ бидэ ойлгонобди. Харин бидэ энээндэшье бэлэн гээшэбди. Сэрэгүүдэй тоое тэрэ зандань байлгаха тухай уялгаяа сахиха тушаа хэлэхэ болоо hаа, национальна техническэ хэрэгсэлнүүдтэ нэмэри болгон, сэрэгүүдэй хороогдожо байhан зонодо ямаршье сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй ороолгын хойноhоо хиналта хэхэ саг үргэлжын пунктнуудые байгуулжа болохо байна ха юм.

Европодо этигэл найдабари ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, буу зэбсэг хурялха хэмжээнүүдэй талаар Стокгольмын конференци шэнги шухала хуралдаан тушаа мүнөө хэлэлтэй. Тэрэ хүсэ хэрэглэлгын ба газар дээрэ, далай дээрэ гү, али агаарташье нюусаар дайнда бэлдэлгын харгы замда хаалта хэхэ ябадал хангаха уялгатай. Энээниие бэелүүлхэ арга боломжонууд харагдажа эхилээ.

Манай hанамжаар, илангаяа мүнөөнэй эрхэ байдалда сэрэгэй томо hуралсалда хабаададаг сэрэгүүдэй тоогой хэм хэмжээе хорооха хэрэгтэй. Хельсинкиин Түгэсхэлэй акттай зохилдуулан, эдэ hуралсалнууд тушаа бэе бэедээ мэдээсэхэ хэрэгтэй.

Конференци дээрэ шиидхэгдээгүй шухала асуудалнуудые шиидхэхын түлөө ашаг үрэтэйгөөр оролдохо саг хүрэжэ ерээ. Газарай сэрэгүүдэй, флот болон авиациин томо hуралсалнууд тухай мэдээсэхэ асуудал хадаа, хэнэйшье мэдэhээр, тэндэ эгээл орёо асуудал болодог байна. Теэд тэдэнэй тон шухала байhаниинь мэдээжэ, тиимэhээ тэдэниие гүйсэд дүүрэнээр, Европодо этигэл найдабариие дээшэлүүлгын аша туhада шиидхэхэ хэрэгтэй бшуу.

Хэрбээ мүнөө дээрээ эдэ асуудалнуудые бүхы дээрэнь шиидхэжэ шадаагүй hаа, тэдэниие хуби хубяарнь шиидхэхэ арганаудые юундэ бэдэржэ болохогүйб. Мүнөө хуурай газарай сэрэгүүдэй болон агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй hуралсалнууд тухай нэгэ нэгэндээ мэдээсэхэ тухай хэлсээд, харин далайн-сэрэгэй ажал ябуулга тухай асуудалые конференциин удаадахи шатада гаргажа болохо.

Совет шэнэ үүсхэлнүүдэй горитойхон хубиин Европодо сэхэ хандуулагданхай байhаниинь дэмы бэшэ. Эб найрамдалай политикын аша туhада эрид хубилалта бэелүүлхэдэ тэрэ онсо үүргэ дүүргэжэ болохо. Энэл үүргэнь гэбэл, шахардуу байдалые hуларуулха шэнэ оролдолго мүн болоно.

Энээнэй тулада Европодо шухала, үсоон бэшэ ушарта онсо шухаг түүхын дүй дүршэл бии. Европынхидой, США-гай болон Канадын хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй документын зохёогдоhые hануулалтай. Эб найрамдалай, харилсаа холбооной болон гүрэнүүдэй хоорондын этигэл найдалай асуудалнуудта хандалгада шэнээр бодомжолохгын ба политическэ психологиин тодорхой ба элитэ жэшээгэй хэрэгтэй болоо hаань, энэ түүхэтэ документые хэрэглэхэдэ болохо.

VI.

Азида аюулгүй байдалые хангалга Азиин эгээл томо гүрэнүүдэй нэгэн болохо Советскэ Союзда тон шухала удха шанартай. Байгша зуун жэлэй эсэс тээшэ ядерна болон химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үгы болгохо совет программа Азин түбиин арадуудай hанаанда таарадаг. Эб найрамдалай, аюулгүй байдалай асуудалнууд тэдэнэртэ, Европын арадуудтал адли, шангаар табигдана бшуу. Японой Хиросима ба Нагасаки гэжэ хотонуудай ядерна бомбодолгоhоо хохидоhые, харин Вьетнамда химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хэрэглэгдэhые эндэ яажа дурдангүй байхаб.

Азиин Социалис оронуудай, Индиин, Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөнэй бусад хабаадагшадай дэбжүүлдэг бүтэмжэтэй үүсхэлнүүдые бидэ үндэрөөр сэгнэдэгбди. Ази түбидэ оршодог ядерна зэбсэгтэй хоёр гүрэнэй — СССР-эй болон КНР-эй ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые түрүүлэн хэрэглэхэгүй уялгануудые абаhан ябадалда бидэ ехэ удха шанар олгодог байнабди.

Манай программын бэелүүлэгдэбэл, Азидахи байдал үндэhөөрөө хубилха, бүмбэрсэг дэлхэйн энэ хубида ажаhуудаг арадууд ядерна болон химическэ дайнай аюулhаа айхаяа болихо, энэ орон нютагтахи аюулгүй байдал шанараараа шэнэ шатада гаргагдаха бэлэй.

Манай программа хадаа энэ түбидэ аюулгүй байдалай болон бата эб найрамдалай гурим байгуулгада комплексноор хандаха талаар бэдэрэлгэдэ Азиин бүхы оронуудтай хамта оруулhан хубитамнай гэжэ бидэ тоолонобди.

VII.

Манай шэнэ дурадхалнууд бүхы дэлхэйдэ зорюулагдана. Хүнэй ажаhуудаг оршон тойронхи байгаалиин hандаралга, элшэ хүсэнэй шэнэ нөөсэнүүдые бэдэрхэ, экономическа гээгдэнги ябадалтай, үлэсхэлэн хооhон байдалтай болон элдэб үбшэнтэй тэмсэхэ шухала гэхэ мэтэ—бүхы дэлхэйдэ хабаатай улам шангадажа байгаа асуудалнуудые шиидхэхын тулада буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха, хорооха талаар эдэбхитэй алхамууд шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Хүгжэлтын оронда зэбсэгжэлгэ гэhэн милитаризмын баадхаhан гол ёhоной оронда хүгжэхын тулада буу зэбсэг хуряаха гэhэн гол ёhон табигдаха зэргэтэй. Мүнөө хэдэн арбаад оронууд болон бүхэли түбинүүдэй триллион үри шэридэ ороод, зобожо байhаниинь буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгэhээ уламжалhан хойшолон мүн. Жэл бүри хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдhээ хамааран абтадаг 250 миллиардhаа дээшэ доллар мүнгэн США-гай сэрэгэй аихабтар ехэ бюджедэй хэмжээнтэй адлишуу байhаниинь дэмы бэшэ.

Буу зэбсэг хизаарлаха, хорооха талаар хэмжээн бүхэн, ядерна хэрэгсэлнүүдhээ сүлөөлэгдэхэ замаар хэгдэhэн алхам бүхэн арадуудта аюулгүй байдал асараг, хүнүүдэй hуудал байдалые hайжаруулхын тулада мүнгэ зөөри ехээр хубаарилха арга олгог лэ гэжэ Советскэ Союз хүсэдэг. Гээгдэнги байдалhаа гаража, хүгжэнги промышленна оронуудай хэмжээндэ хүрэхые хүсэдэг арадууд экономикоёо империализмын зүгhөө үри шэригүй болгохо хараа замуудые буу зэбсэг хизаарлалгатай ба усадхалгатай, сэрэгэй гаргашануудые хорооллготой, социальна болон экономическа хүгжэлтын зорилгонуудта нөөсэнүүдые гаргашалгатай холбодог байhаниинь дэмы бэшэ. Энэ зундаа Парижда болохо буу зэбсэг хуряалгын ба хүгжэлтын талаар уласхоорондын конференци дээрэ энэ темын шухала hуури эзэлхэ байhаниинь сохом.

Тусхай нютаг оронуудта хабаатай зүришэлдөөнүүд гэдэгhээ буу зэбсэг хуряаха талаар хэмжээнүүдые дулдыданги болгохо ябадалые Советскэ Союз буруушаадаг. Буу зэбсэг хуряаха замаар ябаха дурагүй байhаниинь, бэеэ даанхай арадуудта харша дура зоригоо баадхаха, зарим гүрэнүүдэй гү, али хархис бүлэглэлнүүдэй хара амяа хараhан, зонхилолгын зорилгоор нэгэ зарим оронуудай нүгөөдүүлэйнгээ байгаалиин баялигуудые, хүнүүдые, оюун ухаанай баялигуудые хэрэглэхэ арга олгохо гуримуудые тэдэнэртэ баадхадаг эрмэлзэлынь энээгээр далдалагдадаг байна. Советскэ Союз энээниие буруушаадаг байгаа, буруушаахашье. Арадуудай эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, уласхоорондын хуули гурим бэхижүүлхэ ябадалые тэрэ баримталдаг байгаа, саашадаашье залан шууд баримталха юм. Тусхай нютаг оронуудта хоорондохи зүришэлдөөнүүдые hүжэрөөхэ бэшэ, харин үнэн зүб үндэhэ hуури дээрэ хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар шадаал hаа түргөөр тэдэниие усадхаха гээшэ тэрэнэй зорилго болоно.

Амгалан тайбан байдалай хэрэгые баримталдаг тухай соносхоhон мэдүүлгэнүүд олоор хэгдэдэг гээшэ. Теэд тэдэнэр ямар дутагдалтайб гэхэдэ, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ шэглүүлэгдэhэн тодорхой хэрэгүүд үгы. Дайнда бэлдэхэ, хүсэ хэрэглэхэ политика эб найрамдалта үгэнүүдээр даншье ходо халхалагдадаг. Тэрээнhээ байтагай уласхоорондын харилсаануудта hайнаар нүлөөлhэн шэнэ зүйлые, «Женевэдэхи хөөрэлдөөнэй удхые» хии hалгаалгада шэглүүлэгдэhэн мэдүүлгэнүүд үндэр сэнлэр дээрэhээ хэгдэнэ. Тиихэдээ гансал мэдүүлгэнүүдээр хизаарлана бэшэ, дайсан харша, нэгэ нэгэндээ эригэхэгүй ...

Г. ДЕМЕНТЬЕВА,
35-дахи hургуули... болон обществоведени багша, РСФСР-эй габьяата багша.

...О ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ШАТАДА!

ҮҮРЭЙ СОЛБОНООР ҮРДИЛДЭН...

тэhэн Д. Цырендоржиева болон бусад үнеэн бүриhөө 4—5 мянган килограмм hү hаадаг байгаал ха юм. Харин мүнөө... заримдаа хахадтаньшье хүрэхэтэй үгытэй hүн абтана. Юун hаалта хэнэб? Минии hанахада, үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэридэ онсо анхарха саг тулаа... Бууранан солоёо бусааял!—гэжэ КПСС-эй горкомой гэшүүн районойнгоо бүхы hаалишадые үндэр ендэр дээрэhээ уряалhан байна.

Нэгэ талаараа Тагзима Сабировна иигэжэ хэлэхэ эрхэтэйшье гээшэ. Табан жэлэйнгээ түсэбые тэрэ 1984 оной августа hарада сүм бэелүүлээд, гараhан шэнэ жэл болотор жэлэй хоёр түсэб дүүргэхэ зорилгоёо бэелүүлэн ажаллажа гараба.

Энэшье жэлдэ гурбан мянгатанай клубай гэшүүн дахин болоhондоо, үнинэй солото hаалишан урмашангүй яахаб даа. Иимэ үндэр нэрэ хүндэдэ хүртэхын түлөө хэды ехэ саг, оролдолго хүсэн гаргаг-дана гээшэб?! Тэрээнтэй суг хүдэлдэг СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Ажалай Алдар солын III шатын орденто З. Ц. Гылыкова, М. Т. Сосова, С. Д. Гармаев гэгшэд ерэхэ жэлэй тоосоогоор сагаан шадабаритай, тусгаар бэрхэ, бэлигтэйдээл hү ехээр hаана бэшэ бшуу. Эндэ дааhан ажалдаа үнэн зүрхэнhөө оролдожо, зоотехнигэй заабариие жэншэдгүй дүүргэдэг, бүхы юумэндээ нарин нягтаар, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг хүн лэ амжалта түйладаг гэжэ мэдээжэ.

Тиихэдэ залуу hаалишан Сергей Гармаев тухай онсо тогтожо хэлэмээр. Энэ нүхэр нёдондо арба hарын дүнгөөр үнеэн бүриhөө 2480 килограмм hү hаагаад, үдэрhөө үдэртэ амжалтаяа арьбадхажа байгаа. Хэдэн жэлэй саада тээ дүршэлтэй hаалишан Т. С. Закирова урагшаа hанаатай залуу хүбүүе хажуудаа абаад, hаалишанай мэргэжэлдэ hургаhан габьяатай. Мүнөө шабинь багшаhаа дутуугүй гэхээр бэрхэ мастер-малшан болоод, зунай бэлшээриин үедэ ехэ hү hаахын түлөө районой комсомол-залуушуулай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлжэ, ВЛКСМ-эй Гусиноозерскын горкомой I шатын дипломоор, үнэтэ бэлэгээр урмашуулагдаhыень тэмдэглэмээр.

hайнаар ажаллахада, hанаан тэгшэ, сэдьхэл сэбэр байдаг гэжэ хэр угhаа хэлсэдэг ааб даа. Ноёхоной сомоной Сонөө минии магтан домоглоhон малша эхэнэрэй энгэртэ үндэр дээдын шагнал — Ажалай Улаан Тугай орден, социалис мүрысөөндэ илаhан хүндын тэмдэгүүд, олон медаль ялар-на. Энэ хадаа мал ажал дээрэ олон удаан жэлдэ эсэшэ сусашагүйгөөр, оролдосотой hайнаар ажаллажа ябаhанайнь аша мүн.

Гаталhан замаа үндэр дабаанай оройhоо эрьен харахадаа, тэрэнэй зарим үедэ сэдьхэлээ хёморжо гажарhан, тулгардажа тулиhан, мүн уряалан байдаг холын hайхан заяата одон — эдэ бүгэдэ уян зүрхэнэйнь урасхал соогуур баярай охёор бусалан, булгилан байдаг ёhотой...

— Тагзима Сабировна, ямар арга хэрэглэжэ, жэлhээ жэлдэ hайнаар, бүтээмжэтэйгээр хүдэлдэг гээшэбта? — гэхэдэ, «Ажаллахал хэрэгтэй!» гэхэhээ бэшэ үгэ хүүр дуулахагүйт.

Дундаршагүй баян дүршэлтэй, мүхэшэгүй хүсэл эрмэлзэлтэй, ёhотойл ажалша хүнэй арюун hанаан, сэдьхэлэйнь hайхан уряа иимэл даа.

Хүн гээшэ өөрынгөө хэрэгэй ёhото дуушан байха гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, шудалhан мэргэжэлээ наритан хурга даража тооломоор үсөөн. Хэнэйшье мэдэhээр, хүсэд оньhожоруулагдаагүй, хэсүү хүшэр эрхэ байдалтай 40-өөд, 50-яад онуудта үүлтэртэ фермын Ленинэй орденто hаалишад Ц.-Д. Чагдурова, Х. Цацаева, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хоёр удаа хүрэдеэ булаг шэнгеэр бурьялуулжа байнхай.

Эдэ түрүүшүүлэй жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, үнеэдэй hү шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ямар нэгэ хилэ гэхэ гү, али эгээл дээдэ хэмжээн гэжэ байхагүй. Тэрэшэлэн али нэгэн hаалишан имагтал онсо ехэ ведтэ болон Сэлэнгын райсоведтэ арадай hунгамал болоно нэгэтэ бэшэ түлөөлэгдэhэн нүхэр Т. С. Закирова эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэн. Манай совет ёhодо ажал хэрэг гээшэ айхабтар хүндэтэй, үнэхөөрөө жаргал заяаhан жабхаланта дуун болон далижанхайл. Мүжуулха шунал абьяас, алтан гар хэрэгтэй... Хэрбээ hаалишан тушаа хэлэхэ болоо hаа, тэдэнэр үнеэдэйнгээ абари зан, аяг аашыень табан хургандаал адли тоб байса мэдэхэ ушартай. Республикын габьяата малшан Т. С. Закирова үнеэдэйнгээ ямар сагта үрэжүүлэгдэhыень, хэдыдэ шэргээгдэхэ, хэзээ тугаллахыень, мүн үүлтэрыень алдангүй адаглажа ябадаг заншалтай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ hүүлшын жэлые орденто hаалишан урдын мэтэ бардам дорюунаар, сагаан эдеэн салгидама хэшэгтэй түгэсхэжэ, мүнөөшье «нараяа булаалгангүй» ябаhан зандаа!

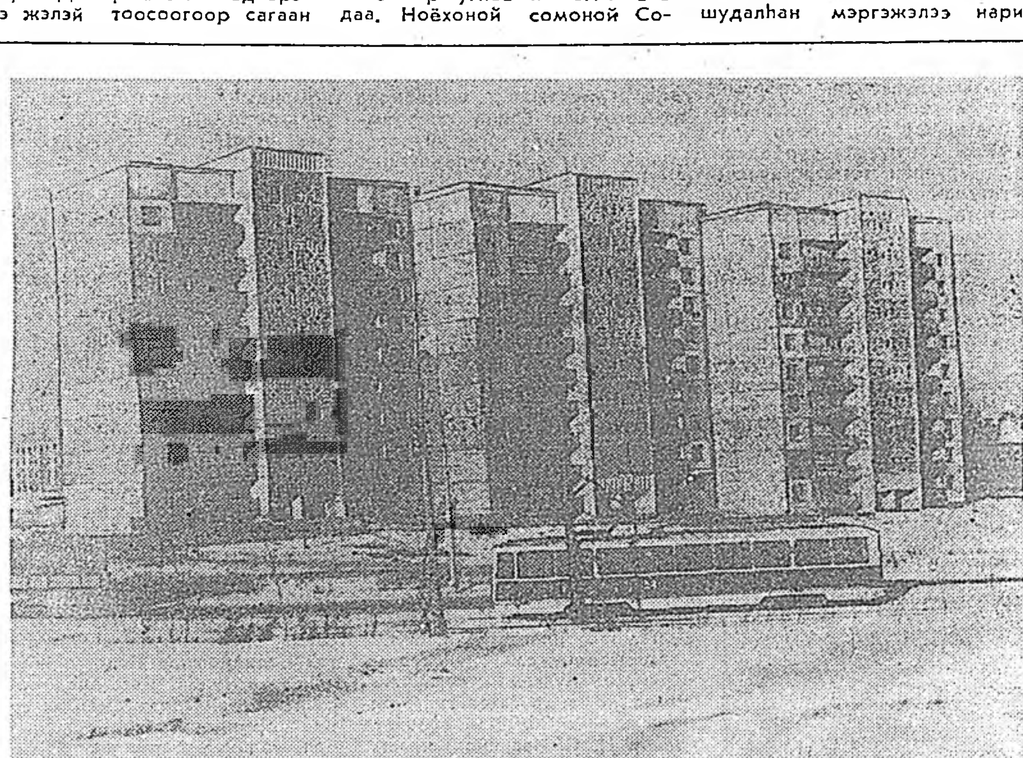
Элдин зунай үглөөгүүр эртын шубуудай аялга дууе шагнаархан, шүүдэрэй зөөлэхэн ногоо нюсэгэн хүлөөрөө гэшхэжэ, үнеэдэйнгээ дулаахан уусые эльбэhээр, зөөлэхэн хүхэнүүдыень шобторжо, үдхэн сагаан hүнэй хүнэг руу сорьён гоожоходо, ехэл урмашадагаа тэрэ яагаад мартахаб даа!

Түрүүшын танилсалгаhаа хойшо, халтад гэбэл, hабаhаа халидаг Хёлго гол долоон зуугаад модондо долгёо эбхэрүүлэн харьялhаар... Энэл голой адагта Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ, колхоз hууриржанхай юм.

Жэлэй дүрбэн сагта жэншэдгүйхэн хүдэлжэл ябадаг танил энэ хүн тухайгаа талархама hайн hураг суу дуулахадаа, гүн сэдьхэлhээ баясагшаб. Тиихэдээ «Ноёхон нютагтаа нара буляагша хүниинь одоо энэл хаш даа», —гээд юундэшьеб шэбшэдэгби. Тон зүб! Иигэжэ хэлэхэдээ, Үүрэй Солбоноор үрдилдэн, үглөө бүхэндэ фермэ тээшээ яаралтайхан алхалдаг ажалша бүхэриг эхэнэрые ээлүүдгүй hанаандаа оруулнаб...

Ч-Ц. САНЖИЕВ,
журналист.

Сэлэнгын район.

○

Үдэр ерэхэ бүри Улаан-Үдэ городоймнай түхэл шарай хубилжа, гоё hайхан, уужам hаруул болоно. Илангаяа Октябрьска райондо олон шэнэ микрорайонууд бии боложо, өөрсэ шэнжэ түхэлтэй гэрнүүд бодхоогдоно. hаяхан Барилгашадай проспектээр юhэн дабхар гэр баригдажа, үдөсөө талынь хүдэлмэри хэгдэжэ эхилбэ. Энэ табан жэлдэ иимэ үшөө дүрбэн гэр тус проспектдэ бодохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын хоёрдохи юhэн дабхар гэр.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

○

...ОЗЕРНЫН ПОЛИМЕТАЛЛИЧЕСКА ХЭБТЭШЫЕ АШАГЛАЖА ЭХИЛХЭ. ТҮГНЫН НҮҮРЬЭНЭЙ УУРХАЙН БАРИЛГА ҮРГЭДХЭХЭ. ГУСИНООЗЕРСКЫН ГРЭС-эй ХОЁРДОХИ ЭЭЛЖЭЭНЭЙ БАРИЛГА ДҮҮРГЭХЭ, УЛААН-ҮДЫН ТЭЦ-2-ые ДҮҮРЭН ХҮСЭН СООНЬ АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛХА.

(Гол шэглэлнүүдэй проектhээ).

ШЭНЖЭ ШАРАЙНЬ ХУБИЛhААР

МАНАЙ ҮДЫН совхозой коллектив үнгэрэгшэ табан жэлэй хугасаа соо муу бэшээр хүдэлжэ, hү, мяха, ороохо гүрэндэ тушааха түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэhэн, ниитын адууhа малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ шадаhан байха юм.

Ажахын хүдэлмэрилэгшэд хамтын подрядай гуримаар ажал эмхидхэлгын арга дүршэлые үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ эдэбхитэй оролдолго гаргаа. Энэ хэрэгтэ Баруун-Хасууртайн, Баян-Голой hү hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд хубитаяа ехээр оруулаа. Эндэ ганса совхоз соогоо бэшэ, мүн район, республика соогоо суутай болоhон хүнүүд олон. Үнеэн бүриhөө гурбан мянга гаран килограмм hү hааhан бэрхэ hаалишад залуу коммунист Цырен-Ханда Гончикова, Гармажап Жимбеева гэгшэдэй үндэр бүтээсэтэ ажалые онсолон тэмдэглэлтэй. hаалишад партиин гэшүүд Альбина Левукова, Антонида Цырендоржиева, мал адуулагшад коммунистнууд Николай Банин, Аюша Гончиков гэгшэд олоной дундаhаа баhал шалгардаг, магтаалда хүртэжэ ябадаг шуу.

Совхозой хонин ажалдашье түрүү зэргэтэн олон юм. Хонишодой дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй манлайда КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат, Ажалай Алдар Солын гурбадахи ба хоёрдохи шатын орденто Георгий Бимбаев, хоёрдохи отделениин хонишод залуу коммунист Семен Семенов, комсомолшууд Лодой Бимбаев, Валерий Долубаев гэгшэд зэргэ жагсана.

Үнгэрэгшэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада газар тариалангай хүдэлмэрилэгшэд яhала hайн үрэ дүнгүүдые түйлэбэ. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо ургаса нилээд ехээр хуряагдадаг болоо. Жэшээнь, нёдондо гектар бүриhөө дунда зэргээр 10,2 центнер орооhон абтаа hэн. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 1 центнерээр ехэ болоно. Манай совхозой тариалан элhэлиг хүрьhэтэй, шииг нойто барисагүй юм. Гэбэшье агротехническэ хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэн ябуулhанай, газарай хүрьhэ элдүүрилгые hайжаруулhанай, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр хэрэглэдэг болоhоной ашаар бага бэшэ амжалта түйлэгдажа, урагшаа бата алхамууд хэгдэбэ. Энэ талаар совхозой ахамад агроном, коммунист, арадай депутат Николай Халматовай эмхидхэхы болон хүтэлбэрилхы бэлиг шадабариин абьяастай байhые тэмдэглэхэ шухала.

Ажахын механизаторнуудай дундаhаа партиин гэшүүд Геннадий Охотников, Михаил Голованов, Цыден Лхасаранов, Сергей Корытов, Иван Кондратьев гэгшэдэй үндэр бүтээсэтэ шанар hайнтай хүдэлмэриие магтангүй аргагүй.

Түрэл Коммунис партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үнгэрhэн табан жэлэй туршада манай ажахын коллектив урдань түйлаhан амжалтануудаа улам арьбадхаhан, дутуу дундануудаа усадхахын тула ехэ оролдолго гаргаhан гээшэ.

Гэхэтэй хамта ажахымнай түб Удинск тосхоной, тэрэшэлэн Баруун-Хасууртай, Баян-Гол hууринуудай түхэл шарай hүүлэй жэлнүүдтэ гайхалтай ехээр хубилаа гээшэ. Эдэ hууринуудта байрын олон шэнэ гэрнүүд, соёлой, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын объектнүүд, hургуулиин, ясли болон саадуудай шэнэ барилганууд ашаглалгада оруулагдаhан байха юм.

Коммунист Дмитрий Базаровай хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригадын хүсөөр, мүн шеф болохо «Теплоприбор» заводой коллективэй туhаламжаар Удинскда хоёр хоёр квартиратай байрын арба гаран гэрнүүд Заводская гэжэ үйлсөөр жэрылдэбэ. Мүнөө эдэ гэрнүүдтэ совхозоймнай залуу мэргэжэлтэд болон хүдэлмэрилэгшэд нүүжэ оронхой, түбхинэн ажаhууна.

Тосхон hууринуудhаа холо газарта байжа ажалладаг малшадта байрын шэнэ гэрнүүд олоор баригдаа. Таатай зохидоор, шэнээр баригдаhан дулаан гэрнүүдтэ түбхинэhэн малшаднай урма баяртай, ажана тэниглэн ажаhууна, эрхим hайн сэгнэлтэтэйгээр хүдэлхые эрмэлзэнэ.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада совхозой түб hууринда 140 үхибүүдэй байха яслисад, соёлой байшан, hургуули бодхоогдожо, ашаглалгада оруулагдаа hэн. Мүн Баруун-Хасууртайда найман жэлэй hургуулиин дэргэдэ спортивна зал, механизаторнууд болон малшадай байха байрын гэрнүүд баригдаба. Эдэ бүгэдые хараад байхадаа, манай совхозой харьяата тосхон hууринуудай шэнжэ шарайн танигдахаар бэшэ болотороо хубилжа, улам болбосон түхэлтэй болоно байhаниие гүн сэдьхэлhээ мэдэрхээр.

Мүнөө манай совхоз ниитынгээ адууhа малые заабол өөрынгөө тариалан, сабшалан дээрэhээ хуряагдаhан ороохо тариагаар, тэжээлэй ургамалнуудаар, үбhөөр гүйсэд хангаха арга шадалтай болоо гэхэдэ алдуу болохогүй байна.

Зүгөөр хүдэлмэриие үшөөл hулаар эмхидхэнэбди гэжэ мэдэрхэ уялгатайбди. Тэрээнhээ боложо, илангаяа малай тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаринууд хүсэд дүүргэгдэнэгүй, хуряагдаhан үбhэнэй шанарынь муу байдаг гэжэ тэмдэглэмээр.

Шэнэ табан жэлэй туршада манай совхозой коллективэй урда ехэ зорилгонууд табигдана. Тэдэниие заатагүй дүүргэхын тула совхозой дирекци, партком, профком, комсомолой организаци эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Мяханай комбинадта тушаагдаhан үхэр бүриин шэгнүүрые 400 килограммда, хонидойхиие 40 килограммда, хурьгадайхиие 27 килограммда хүргэхэ гэhэн харюусалгатай зорилго табигдана. Тиихэдэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр жэл соо 2750 килограммhаа бага бэшэ hү hааха, хонин бүриhөө 3,7 килограмм ноохо хайшалан абаха, зуун эхэ хонин бүхэнhөө 90 хурьга түлжүүлхэ уялга абтанхай гээшэ.

Мүнөө манай совхозой коллектив КПСС-эй ээлжээтэ XXVII съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа бодотоор бэелүүлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлдээ хүрэжэ байна. Саашадаа доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ урагшатай алхам хэжэ эхилхэ уг зорилготой. Энэ зориhондоо хүрэхэ байхабди.

Д. ДАШИДОНДОКОВ,
Хориин районой Үдын совхозой парткомой секретарь.

ОНШОТОЙШЬЕ, ОЛЗОТОЙШЬЕ

Нэгэдэлэй эрхим уралан нарижуулагша, слесарь М. У. Слепнёв ажалайм намтарай эхиндэ hурган хүмүүжүүлэгшэмни байhан юм. Макар Устинович суг хүдэлдэг нүхэдтөө тусгаар налагай, даамай хандасатай хүн мүн. Үйлэдбэриингөө хэрэгүүдэй түлөө харюусалгаяа hайн мэдэрдэг зантай. Магад эгээл тиимэhээ эндэ хүдэлжэ эхилhэн түрүүшын үдэрhөө хойшо олоной хэрэг гээшэ олон үгөөр бэшэ, харин оншотой оносотой ажалаар бүтэдэг гэжэ ойлгоо hэн гүб?

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гэhэн ойлгосо оли. Слесарьнууд энээндэ сэхэ хубитаяа оруулха ёhотой. Нэгэ жэшээ дурдахаар. М. У. Слепнев П. В. Коношенкин хоёр хүдэлмэриингөө үдэрэй hүүлээр hайн дуранай ажалтай болсо бэлэй. Ушарынь гэхэдэ, үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые буйлуулжа, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа болгон гаргаха станок зохёон тодхоо hэн. Тиигэжэ гэрэй гадаада талые шэмэглэдэг «загаhанай хашарhан» гэжэ юрэ нэрлэгдэдэг гоёолтын зүйл модоор хэгдэдэг болоо hэн. Анхан модоной үлэгдэл технологическа зомгоол болгогдодог байгаа. Шэнэ үүсхэлэй ашаг үрэнь ямар бэ гэхэдэ, 1 кубометр технологическа зомгоолой 15—16 түхэригтэ hаань, 1 кубометр «загаhанай хашарhан» 80—90 түхэриг сэнтэй юм. Илгаань иимэ ехэл.

Мебель бүтээхэдэ, модон хайрсагуудые дархалхада хэрэгтэй зүйлнүүд гол түлэб цехтэмнай үйлэдбэрилэгдэдэг гээшэ. Эндэхи ЦМР, РТ-2 түхэлэй станогуудай, модо транспортёрто дамжуулдаг технологическа поточно линиинүүдэй эбдэрэлгые саг болзортонь hэргылхэ, заhабарилха, зүбөөр ашаглаха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэhээ гадна бүтээсыень дээшэлүүлхын тула хэмжээнүүдые абанабди. Бидэ, слесарьнуудэй уялгануудтаа хайша хэрэг хандаа hаамнай, коллективэймнай хүдэлмэри бүхыдөө хэйшээ татагдаха бшуу.

Цехтэмнай 80 гаран хүн хүдэлдэг. Тогтонижонги, дүршэл ехэтэй коллектив болонхой. Ямаршье түсэб, уялганuудые дүүргэхэдээ ядалтагүй хүсэн мүн. Гэбэшье «Забайкаллес» нэгэдэл hүүлэй 2 жэлэй туршада предприятиемнай түүхэй эдээр гүйсэд хангагдангүй. Заримдаа шанаргүй, муу модо эльгээнэ. Энээнhээ боложо ехэ хэмжээнэй продукци гаргагдангүй үлэшэнэ. Иимэ бэрхэшээлтэй, орёо байдалай хэдышье тохёолдоо hаа, уялга, даабаринуудаа урагшатай дүүргэдэг түрүүшүүл манда бии. КПСС-эй гэшүүн, станочнигуудай комплексно бригадын бригадир, үнэтэ үүсхэлнүүдые нэгэдэл соогоо дэлгэрүүлдэг Л. И. Хананова тухай нилээн олон зон дуулаhан байха. Коммунис ажалай ударник Л. И. Хананова нёдондо арадай ажахын түйлалтануудай выставкын шангаар — «Москвич» түхэлэй автомобиляар шагнагдаа hэн. Сусашагүй хүдэлмэриингөө түлөө иимэ шагналда хүртэhэндэнь, ажалша hайхан абари зангайнь түлөө хэды ехээр баясаа hэмбибди. Ажалай ветеран, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ үйлэдбэриингөө дүршэлые залуушуулда дамжуулжа, үе үсын харилсаае тогтоолсоно бшуу.

Эдэ түрүүшүүлэй ажалые, ажабайдалые жэшээ болгон хараа hаа, үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ ямар хубита оруулаа гээшэбиб гэжэ бодожо үзэхөөр. Табан жэлэй туршада эндэ ажаллаха зуураа ниитын ажабайдалда саг үргэлжэ эдэбхитэй хабаададагби. Нэгэдэлэй парткомой гэшүүнби. Залуушуултай ябуулагдадаг хүдэлмэриин түлөө харюусалгатайб. Залуушуултай хүдэлхэдөө, кадрнуудые тогтонижуулгын, ерээдүйн найдамтай халаан бэлдэлгын зорилгоhоо уламжалха хэрэгтэй бшуу. Энэ талаар тусхай түсэб зохёон табяад, парткомдо зүбшэн хэлсэхээр бэлдэнхэйбди. Гадна цехкомой түрүүлэгшээр hунгагдаhанби. Ажалай, амаралтын эрхэ байдал hайжаруулхаар hүүлэй үедэ нилээн юумэ хэгдэбэ. Цехтэмнай ленинскэ таhалга, эдеэ хоол бариха таhалганууд hэльбэн шэнэлэгдээ. Хүдэлмэришэдэй үхибүүд саг соогоо хүүгэдэй саадта оруулагдана, гэр байраар хангалтын асуудал урагшатай шиидхэгдэнэ. Би өөрөө жэлhээ үлүүтэн ажаллаад байхадаа, оролсоон түхэлтэй квартирада нүүгээ бэлэйб. Зүүн Сибириин технологическа институдай «Автомобиль ба автомобильна ажахы» гэhэн факультедэй 4-дэхи курсда заочноор hуранаб. Иигэжэ СССР-эй Үндэhэн Хуулиар хангагдаhан эрхэнүүдые эдлэн ажаhууха гээшэ—жаргал!

СССР-эй саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдэй проект соо иигэжэ заагданхай: «Мебель үйлэдбэрилгые 33—35 процентээр ехэ болгохо, шанарыень, ассортиментыень hайжаруулха». Сэхэ манда хандуулагдаhан эдэ үгэнүүдые дэмбэрэлтэйгээр дэмжэнэбди гэжэ суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө зүгhөө элирхэйлнэб.

С. БАНАЕВ,
«Бурятмебель» нэгэдэлэй модо болбосоруулгын цехэй слесарь.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

УРААР, ГОЁОР...

Улаан-Үдын «Березка» ательегэй оёдолшон Лидия Васильевна Зангеева областной партийна XXXIII конференциин делегадаар hаяхан hунгагдаа. Бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ, залуу коммунист, партгрупорг Л. В. Зангеевтай манай корреспондент Б. Дымбрылова уулзажа, ажал хэрэгээрнь hонирхоhон байна. Энэ хөөрэлдөөе уншагшадайнгаа анхаралда дурадханайбди.

— Лидия Васильевна, ажалшадай hуудал байдалые улам hайжаруулха тухай партиин түүхэтэ документнүүдэй проектнүүд соошье, мүн КПСС-эй ЦК-гай hаяхан гараhан тусхай тогтоол соошье хэлэгдэнэ гээшэ. Танай хүдэлмэри hүүлшын тогтоолой уг зорилгонуудта сэхэ хабаатай...

— Зүб даа. hүүлэй жэлнүүдтэ хангалгын эмхи зургаануудта ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ эрилтэнүүд табигдана. Манай бригада хүн зоной эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха, хүсэhа hайн шанартайгаар оёхо гэжэ оролдон хүдэлнэ. hара бүриингөө түсэбые бригадымнай гэшүүд саг үргэлжэ дүүргэдэг байна. Хэдэн жэлэй туршада амжалта түгэс ажаллажа байдаг Валентина Евстафьевна Кострикова hаяхан ерэhэн Марина Сизыхэ мэдэхэ юумэеэ дууhан дамжуулдаг, дүй дүршэлоо булантантай хубаалдадаг ёhотой hурган хүмүүжүүлэгшэ, бэрхэ оёдолшон юм.

— Та өөрөөшье олон жэлдэ хүдэлнэ бэшэ гүт! Танай ажалай намтар баhал энэл шэнэhэн мэргэжэлhээ эхитэй бшуу!

— Арбаад жэлэй туршада нэгэл газартаа — энэл ательедэ хүдэлнэб. Би баhал түрүүн hурагшаар абтажа, оёдолшоной мэргэжэлэй бүхы нюусанuудтай танилсаа hэм. Өөрынгөө hурган хүмүүжүүлэгшэ (мүнөө пенсидэ гаранхай) Антонина Викторовна Аржитовас ехэ hайханаар hанажа ябадагби. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэриимни түрүүшын алхамуудта тэрэ ехэ туhалаа юм. Түрүүн эхэнэрнүүдэй плати оёжо hураабаб, удангүй орёо оёдолтой үмдэнүүдые бүтээдэг таhагта хүдэлжэ эхилээб. Тиигээд лэ тэрэ гэhэнhээ хойшо энэ хүдэлмэридөө даданхай, хэдэн жэл соо таhалгаряагүйгөөр ажалланаб. Ноохон, вельвет, брезент түхэлэй бүдүүдые, мүн джинсэ оёдог материал хэрэглэн ажалшадай захилнуудыень дүүргэнэбди. Нэгэ hарын туршада 2 мянган түхэригэй юумэ оёхо гэхэ гү, үгышье hаа үдэр бүри 91 түхэригэй хубсаhа, хунар манай бригада оёхо гэhэн түсэбтэй. Оёдолшон хүн хадаа нэн түрүүн ехэ шунал абьяастай, тон оролдосотой хүн байха ёhотой гэжэ hананаб. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэнэй оролдолгоhоо хамтын үрэ дүн түйлэгдаха зэргэтэй бшуу. Нёдондо жэлэйнгээ хубийн түсэбые 118 процентээр дүүргээ hэм.

— Партгрупоргын бэелүүлхэ үүргэ мүнөө улам дээшэлээ гээшэ ааб даа...

— Тиигэнгүй яахаб. Илангаяа мүнөө — КПСС-эй түүхэтэ документнүүдые зүбшэн хэлсэжэ, hайшаан дэмжэжэ байха үедэ суглаанууд, политинформацинууд үнгэргэгдэнэ. Вторник бүхэндэ тус проектнүүдые тайлбарилhан хөөрэлдөөнүүдые пропагандист, залуу коммунист Роза Родькина эмхидхэнэ. Партгрупоргоор би hаяхан хүдэлжэ эхилhэншье hаа, шадаха зэргээрээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха гэжэ оролдоноб. Хүдэлмэрилэгшэдтэ ажалай ёhотой эрхэ байдал тогтоохо, мэргэжэлтэдээр хангаха гэhэн шиидхэгдээгүй асуудалнууд олоор гаража, зүбшэн хэлсэгдэдэг.

— Лидия Васильевна, саашанхи түсэбүүд тухайгаа хөөрэжэ үгыт.

— Партиин XXVII съездэ—габшагай хоёр hара» гэhэн уряа доро манай ательегэй коллектив оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа байна. Ажалшадай захилнуудые hайн шанартайгаар, болзор соонь дүүргэхэ, түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ, үйлэдбэриин шэнэ оньhон техникээр зэбсэгжүүлхэ гэhэн уг зорилгонуудые коллективнай бэелүүлхээр харааланхай. Оёдолоймнай зарим машинанууд хуушан, ходол эбдэрдэг, тэдэниие заhабарилха мастернуудшье үсөөн, тиимэhээ hаяын сагта шэнэ машинануудаар тэдэнээ hэлгэхэ хүсэлтэйбди. Саашадаашье ажалшадай hуудал байдалые hайжаруулха, тэдэниие соёлой талаар хангалгын шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулха байhанаа мэдүүлнэбди.

ТОО, БАРИМТА

• • •

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада областной партийна организациин бүридэл 5731 коммунистаар олошорhон байна. Байгша оной январиин нэгэнэй байдалаар областной партийна организацида бүхыдөө 54.359 КПСС-эй гэшүүн болон партиин гэшүүндэ кандидат тоологдоно. Мүнөө республика соомнай бүхыдөө партийна 1510 эхин, 923 цеховэ организаци, 1732 партийна бүлэг бии.

• • •

Бүхы коммунистнуудай дийлэнхи олониинь үйлэдбэриин гол шухала hалбаринууд дээрэ ажаллана. Промышленность, хэлхээ холбоон, транспорт болон барилга дээрэ бүхыдөө 19,5 мянган коммунист хүдэлнэ. Тиихэдэ хүдөө ажахыда 10,9 мянган КПСС-эй гэшүүн тоологдоно.

• • •

Комсомол хадаа областной партийна организациин зэргые олошоруулха найдамтай халаан болоно. Ганса үнгэрhэн жэлдэ 1516 комсомолшууд КПСС-эй гэшүүндэ болон гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Энэмнай партида абтаhан хүнүүдэй 63,2 процентнь болоно.

• • •

Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, хүн зондо ойлгуулха, тайлбарилха хэрэгтэ республика доторнай бүхыдөө 10,5 мянган политинформатор, 10,8 мянган агитатор хабаадана.

* * *

Республика соомнай партийна hуралсалда бүхыдөө 44.717 хүн хабаадуулагдана. Тэдэнэй 33.300-ниинь коммунистнууд юм. Тиихэдэ экономическа hуралсалда бүхыдөө 78.726 хүн хабаадана.

Соёлой hонин

БИДЭНЭЙ НАНГИН УЯЛГА

Түрэл партиимнай XXVII съездые угтуулан бэлдэгдэhэн документнүүдые бүгэдэ совет арадай үндэр дэбжэлтэтэйгээр угтажа, эли бодо мэдэрхээр хубилалтануудай ажабайдалдамнай боложо байhан үе сагта бидэ, уран зураашад, хэhэн, бүтээhэнээ шүүмжэлхы нюдөөр хаража үзөөд, зохёохы ажалайнгаа эршые улам шангадхаха зэргэтэйбди. Үе сагай хурдан гүйдэлдэ ахигдангүй, шууд түргэнөөр урагшаа дабшаха, искусствын hайхан бүтээлнүүдэй хүсөөр олониие хүмүүжүүлхэ, зохёон байгуулхы ажалай шэнэ түйлалтануудта уряалха гээшэ бидэнэй нангин уялга мүн ха юм.

Шэнэ табан жэлые ажалай ямар дүнгүүдээр угтажа байhыемнай февралиин 20-до нээгдэхээ байhан «Съездhээ съезд хүрэтэр» гэhэн ехэ выставкын тодоор харуулхань лабтай. Үнгэрhэн сагай түүхые, мүнөөнэй ажабайдалые, үеынгөө зониие зураашаднай хэр зэргээр харуулжа шаданаб, уран зурагай искусствын жанрнуудай алининь hулаар хүгжэнэб, бэлигтэй залуушуулые хэр hурганаб, дэмжэнэбибди — энэ бүгэдэ асуудалнуудта зорюулагдаhан выставкэ харюу үгэхэ ёhотой. Энээн тухай, мүн сагай эрилтээр хүн бүхэнэймнай урда табигдаhан шухала зорилгонууд тухай Буряадайнгаа Уран зураашадай холбооной ээлжээтэ, февралиин 5-да нээгдэхэеэ байhан VII съезд дээрэ тодорхойгоор хөөрэлдэхэбди.

Бидэнэй зохёохы ажалые эгээн тодоор выставкэнүүд элирхэйлдэг гээшэ ааб даа. Мүнөө Москвада үнгэржэ байгаа «Советская Россия» гэhэн бүхэроссин VII выставкэдэ манай 17 автор хабаадана. Энэ ехэ hайн. Харин эдэ авторнуудай бүтээлнүүд үнгэрhэн зун Владивостогто үнгэргэгдэhэн «Советский Дальний Восток» гэhэн зональна выставкэhээ шэлэгдэн абтаа юм. Тэрэ выставкэдэ манай 67 бэлигтэйнүүдэй 185 бүтээл шэлэгдэжэ табигдаhан байгаа. Уран зурагай, графикын, скульптурын, гар урлалай, театрально-нюмэглэлгын ба арадай искусствын бүтээлнүүд, булта шахуу партиин XXVII съездэдэ зорюулагдаhан тематикатай, тэрэ выставкэдэ дэлгээгдээ бэлэй. Эдээнhээ гадна, залуу уран зураашадай тоосоото выставкэнүүд хабар, намартаа жэл бүри үнгэргэгдэжэ байгаа. Залуу бэлигтэнэй зохёохы шадабариие хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэ шалгалтанууд тон ехэ удха шанартай ха юм. Мүн аха үеын мастернуудай тоосоото ба ойн баярай выставкэнүүд үе-үе болоод лэ эмхидхэгдэнэ. Жэшээлбэл, Т. А. Рудь, М. Я. Метелкина, Н. Г. Налабордин, А. А. Окладников, Е. И. Неволина гэгшэдэй выставкэнүүд hүүлэй жэлнүүдтэ үнгэргэгдөө. Мүнөө А. И. Тимин, М. Е. Шестакова хоёрой зохёохы ажалда зорюулагдаhан үргэн ехэ экспозици Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн 8 зал соо дэлгээгдээд байна. Тэрэшэлэн Г. И. Москалев, А. В. Казанский гэгшэдэй тоосоото выставкэнүүд hаяын сагта үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Мүнөө жэлдэ А. В. Казанскиин тоосоото выставкэ Москвада, Кузнецкэ мостын выставкэнүүдэй зал соо харуулагдаха юм.

Юрэнхыдоо уран зурагай искусствын жанрнууд манда адли тэгшэ хүгжэнэгүй гэжэ үнгэрhэн бүхы выставкэнүүд элирхэйлнэ. Удхаар гүнзэгы тематическа ехэ бүтээлнүүд, hайн пейзажнууд уран зурагай жанрта, хомор станково ба номой графика hулаар хүгжэнэ. модоор урлагшад, мүнгэнэ, дарханууд, керамистнууд булта-даа үрэ түгэсөөр хүдэлнэ гэхын аргагүй. Залуу уран зураашад аха нүхэдтэеэ урдынхиhаа дүтөөр харилсадаг болоо. Энэ харилсаань саашадаа бүри нягтаруулжа, хэн хэндэнь туhатай болгохын түлөө оролдохо зэргэтэйбди. Мүн Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн хүдэлмэрилэгшэдтэй харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлжэ, искусствын бүтээлнүүдтэй олониие танилсуулха уялгаяа хамтын хүсөөр бэелүүлхэ зэргэтэйбди. Энэ зорилгоор зураашадайнгаа шэнэ-шэнэ бүтээлнүүдhээ hайн выставкэнүүдые бүридүүлжэ, хүдөө нютагуудаар, hургуули, ПТУ-нуудаар, сэрэгэй частьнуудаар ябахабди.

Түрэл партиингаа съездые зохёохы ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха гэжэ биннье оролдожо байнхайб. «Декабристнууд Петровско завод ошохо замдаа» гэhэн тематическа ехэ зураг дээрэ, хуушан гвардиин большевигүүдэй дүрэ зурагууд дээрэ hүүлэй үедэ хүдэлжэ байнхайб. Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеевэй, хүдөө нютагта ажалай габьяа харуулжа байhан хүнүүдэй дүрэ зурагуудые бүтээхэ hанаан бии. Тоосоото выставкаяа бүридүүлжэ эхилээд байнаб. Тэрэмни намар тээшэ КНДР абаашагдаха ёhотой юм.

Д-Н. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной Правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша.

УРАН ЗОХЁОЛ: ДҮНГҮҮД, ТҮСЭБҮҮД

Үнгэрhэн жэлдэ ямар дүнгүүдые түйлаабта! Мүнөө юун дээрэ хүдэлжэ байнат! — АПН-эй корреспондент иимэ асуудалнуудтайгаар мэдээжэ хэдэн уран зохёолшодто хандаба. Тэрээндэ үгтэhэн харюунууд доро толилогдобо.

РОБЕРТ РОЖДЕСТВЕНСКИЙ:

— «Советский писатель» хэблэлээр гараха шэнэ шүлэгүүдэймни «Друзьям» гэhэн суглуулбари бэлдэгдэжэ байна. АПН-эй олондо мэдээжэ фотокорреспондентын зохёохы ажалда зорюулагдаhан «Юлиан Абрамочкин» гэhэн альбом «Планета» хэблэлдэ бэлдэжэ үгэнхэйб. Композитор Евгений Крылатовтай хамта «Мосфильм» киностудида буулгагдаhан «Не ходите, девки, замуж», гэhэн кинофильмдэ дуунуудые бэшээ hэм.

Оршуулгануудые хэнэб. Индиин мэдээжэ поэт Шри Кант Вармын шүлэгүүдэй номые ехэ hонирхон байжа оршуулжа, hаяхан дүүргэбэб. Эдэ оршуулгануудаймни зариманиинь «Иностранная литература» журналай хуудаhануудта хэблэгдээ hэн. Уран шүлэг, дуунууд тухай шэнэ статьянуудые бэшэнэб.

«Художественная литература» хэблэл 1985 ондо зохёолнуудаймни гурбан боти суглуулбариие хэблэбэ. Энэнь хэдээ уран зохёолдо гуша гаран жэлдэ хэhэн хүдэлмэриимни дүн болохо юм. Энэ суглуулбариин гол темэ дайн сэрэгтэ эсэргүү, мүн залуушуулда зорюулагдаhан темэ болоно.

БУЛАТ ОКУДЖАВА:

— Үнгэрhэн жэлдэ өөрынгөө намтарай үйлэ хэрэгүүдтэй холбоотой хэдэн рассказ, олон шүлэгүүдые, дуунуудые бэшээб. «Мелодия» фирмэ минии пластинка мүнөө гаргахаяа байна. «Советский писатель» хэблэлдэ туужанууд болон рассказуудаймни ном hаяар барлагдаха юм. Энэ номдомни хуушаншье, шэнэшье зохёолнуудни орохо байна.

А. С. Пушкинай үе сагтай холбоотой түүхэтэ роман бэшэхэ hанаан бии. Үгы, энэ агуу ехэ поэт тухай бэшэ, харин тэрээнтэй холбоотой үйлэ хэрэгүүд тухай хөөрөөн болохо. Архивай тэрэ үеын материалнуудые, бодото документнүүдые шэнжэлэн үзэжэ эхилхэмни.

Шэнэ жэлдэ шэнэ шүлэгүүдшье, шэнэ дуунуудшье бэшэгдэхэ гэжэ hананам.

ДАНИИЛ ГРАНИН:

— Генетигүүдэй дунда үргэнөөр мэдээжэ эрдэмтэн Николай Тимофеев-Ресовскиин хуби заяан намайе ехэтэ hонирхуулба.

Эдиршүүлые үни хада найдуулhан ушаралта ябадалай шэнжэтэй туужаяа дүүргэхэ дүтэлөөб. Тиигэжэ минии дуратай «Мушкетернуудтал...» адли hонирхолтой ном бэшэхэ гэhэн hанамжаяа бэелүүлжэ байна гээшэб. Манай үедэ, тобшолбол — манай үеын нэгэ үдэр туужымни үйлэ хэрэг болоно. Богонихон сагай туршада геройнни элдэб олон ушаралта ябадалтай дайралдана. Энэ туужаяа «Юность» журналда дамжуулан үгэхэб.

Петр Первый тухай роман дээрэ нэгэ доро хүдэлнэб. Түүхын бодото байдалые сэхээр харуулхаhаа гадна ехэ хубилалтануудые хэhэн агуу ехэ хүниие үе сагтайнь холбоотойгоор харуулха гэжэ оролдоноб.

ЮЛИАН СЕМЕНОВ:

— Урдынхидаал адли ехэ түсэбүүдтэйб. Үнгэрhэн жэлдэ «Знамя» журнал «Экспансия» гэжэ романиием нитолижо дүүргэбэ. Энэ жэлдэ журнал энэ романаймни үргэлжэлэлые («Экспансия-11») толилхо юм. Энэ романай үйлэ хэрэг 40-ood онуудай hүүл багаар Латиин Америкэдэ болоно. Национализм, энэ региондо США-гай сэрэгэй промышленна комплексын булимтаралга, Аргентинын президентын захилаар немец эрдэмтэдэй атомна бомбо хэхэ гэhэн hэдэлгэ — эдэ бүгэдэ роман соо харуулагдана. Аргентинын, Панамын, Перугай, Испаниин архивуудта олдоhон баримтата документнүүдтэ үндэhэлэн роман бэшэгдээ.

«Дружба народов» журналда «ТАСС уполномочен заявить...» зохёолни хэблэгдэхэ. Тэрэ Женевэдэ болоhон уулзалгын hүүлээр романайм нэрэ хубилгагдаа. Би энэ уулзалгада өөрөө хабаадаа hэм. Роман «Межконтинентальный узел» гэжэ нэрэтэй болохо ха.

«Горение» гэhэн бүлэг романууд дээрэ хүдэлжэ үргэлжэлүүлхэб. 1907 онhoo 1917 он хүрэтэрхи Ф. Э. Дзержинскиин ажабайдал, революционно ажал ябуулга тэрээн соо зураглагдан харуулагдаха юм.

ВЛАДИМИР КАРПОВ:

— Фашис Германиие илаха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулhан маршал Георгий Константинович Жуков тухай ном дээрэ хүдэлжэ байнхайб. Агуу Илалтын hүүлээр Генштабта хүдэлжэ байха үедөө тэрээнтэй оло дахин уулзаха аза талаантай байhан хүм. Иимэ ехэ хүн тухай бэшэжэ эхилхээ зүрхэсэдэг байhанаа нюунагүйб. Гэбэшье, ном бэшэгдэжэ эхилээ. hонирхолтой, үнэншэмөөр ном болгохын түлөө оролдохол гээшэб.

Константин МЕЖЛУМЯН хөөрэлдэбэ. (АПН).

Буряадай оперо болон балетэй академическэ театрай артистнууд Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай студентнүүдтэй уулзажа, зохёохы ажал хэрэгүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев, Буряадай АССР-эй арадай артистка Галина Шойдагбаева, Буряадай АССР-эй габьяата артист Вячеслав Бальжинимаев гэгшэд hонирхолтой уулзалгануудые эндэ үнгэргөө hэн.

ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГА

Мүнөө жэлэй заншалта уулзалгануудта РСФСР-эй арадай артист Саян Раднаев, залуу артистнууд Лидия Галсанова, Дулмажап Мижидон, Александр Борбонов, Владимир Тоболев, концертмейстер Лариса Хигай гэгшэд хабаадаа.

Залуу артистнуудай зохёохы ажалайнгаа түсэбүүд, хүсэл эрмэлзэл тухай хөөрөөе суглараашад халуун анхаралтайгаар шагнаа.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ВЕТЕРАНАЙ ҮГЭ—hУРГААЛ

— Би наян гурбатай болобоб. Хэды тиигэбэшье, «запаста» гарашаха гээшэнь хайшаа юм даа. Хүл дээрээ, энхэ элүүр ябажа байгаа хадаа, шадалайнгаа зэргээр ямар нэгэн аша үрэтэй юумэ бүтээхэ, хамтын хэрэгтэ ямар нэгэн туhа нэмэри хэхэ гэhэн бодолhoo хахасахань бэрхэтэй агша. Тиигээдшье минии партийна стаж намда бишыханшье хүнгэлэлтэ үгэхэ зэргэгүй. Би урдахи уялгаяа жэншэдгүй дүүргэхэ ёhотойб, — гэжэ 1922 онhoo КПСС-эй гэшүүн Анатолий Александрович Гергелиин хэлэhэн үгые дурдабаб.

Үнэхөөрөошье, Анатолий Александрович наhан соогоо эгээл шахардуу байдалтай газарта ошожо, партиин үгэhэн даабариие үнэн сэхээр дүүргэхые эрмэлзэжэ ябаhан коммунист бшуу. Сибирьтэ болон Буряад нютагта Совет засаг байгуулхын, бэхижүүлхын түлөө тэмсэгшэдэй зэргэдэ жагсалсаа, Колмаковой бандые бута сохихоор эльгээгдэhэн ЧОН-ой сэрэгшэдэй дунда ябаа. Тиихэдэ вззодые, ротые командалhан командир бэлэй. Тэрэ сагай дайшалхы габьяань үндэрөөр тэмдэглэгдэhэн, Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан юм.

Граждан дайнай hүүлээр залуу коммунист Гергель Баргажанай, Кабанскын районуудта хүдэлhэн намтартай. Үгытэйшүүлэй комитедые (комбед), түрүүшын ТОЗ болон колхозуудые эмхидхэлгэдэ, нюдарган баяшуулые үндэhөөрнь усадхалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа бэлэй. Энэ халуун тэмсэлэй, бэедэнь хоро хүргэжэ боломоор угаа аюултай сагай охин соогуур Анатолий Александрович политическэ талааraa хатуужанги коммунист болон хүмүүжэhэн, нютагаархинайнгаа ерээдүйн hайн hайхан, энхэ амгалан, баян дэлгэр hуудал байдалай түлөө ами наhаяа хайрлангүй дабшаhан тэмсэлшэ юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай урда үеын жэлнүүдэй туршада Анатолий Александрович хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ ябаа. Тиихэдэ тараан ажалай бригадын бригадир, МТФ-е даагша гэхэ мэтын харюусалгатай тушаалнуудые даажа, хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ, хамтын ажалай бэхижэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулhан коммунист гээшэ.

Дүшэ наha haя гүйсэнхэй байгаа hэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн эхилжэ, немец булимтарагшадтай тэмсэхэ, Эхэ ороноо тэдэнhээ сүлөөлхэ ехэ тэмсэлдэ коммунист Гергель бусад нүхэдтэйгөө нэгэн хамта жагсалсаа бэлэй. «Эхэ оронойм хуби заяанай шиидхэгдэжэ байhан газарта ябаха уялгатайб» — гэhэн нангин бодолоороо зүрхэ сэдьхэлээ хуяглаhан Анатолий Александрович Степной, Прибалтийска фронтнуудай сэрэгшэдтэй хамта дайлалдаа. Тиихэдээ ротые командалжа ябаhан, нэгэнтэ бэшэ тэрэнээ добтолгодо дабшуулhан габьяатай. Ротынь сэрэгшэд эрэлхэг зоригой үльгэр жэшээ харуулhан байха. Орловско-Курска дүхэригтэхи, Прибалтикын республиканууддай газар дайдые сүлөөлхын түлөө баатараар тулалдаhан бэлэй. Тэдэнэй бодото гэршэнь хадаа Улаан Одоной хоёр орден, дайшалхы хэдэн медальнууд болоно.

Дайнай агуу ехэ илалтаар дүүрэхэдэ, Совет Армиин албанhaa табигдажа, түрэл нютагтаа, Кабанскын районд бусажа ерээ. Промартелиин түрүүлэгшээр, малай фермые даагшаар хүдэлөө. Үлбэр бэетэй болоhонhoo уламжалан, Кабанскын хэлхээ холбооной отделениин начальник болоо hэн. Удаань хори шахуу жэлэй туршада Улаан-Үдын главпочтамтда алба хэбэ. Операторaap, почтальоноор хүдэл-

СПАРТАКИАДЫН ТООСООГООР

КПСС-эй XXVII съездэдэ зорюулагдажа, РСФСР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын тоосоогоор дүрэ булялдалгын барилдаагаар Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэбэ. Спартакиадын гуримай ёhoop, спортын долоон бүлгэмэй болон клубай 23 хүрэтэр наhанай 80 шахуу барилдаашад мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлhэн мүрысөөнэй үедэ haгшагда haгшагдаhaap эгээл бар хүсэтэй, гоё hайхан арга дүрэтэй спортсменүүд түгэсхэлэй нааданда гараhан байха юм.

Улаан-Үдын 1-дэхи СПТУ дүүргээд, сэрэгэй алба хэжэ байhан спортын мастерта кандидадууд Булат Каримов, Валерий Дашинимаев гэгшэд эгээл хүнгэн шэгнүүртэн соохоо түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаба. В. Дашинимаев илалта түйлаха ёhотой гэжэ сугларагшад hанаа hэн. Зүгөөр Б. Каримов эдэбхитэй hайнаар барилдажа, В. Балтуковые шүүгээд, В. Дашинимаевтай уулзахадаа, түрүүшын минутаhaa эршэмтэйгээр добтолжо, 5:3 тоотойгоор илаад, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхээ хүртэбэ.

52 килограмм. Манай технологическа институдай спортын мастер Валерий Балдуев шандааhа шангатай, ехэ ерээдүйтэй барилдаашан боложо ябаhанаа үшөө дахин гэршэлбэ. Тэрэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат В. Пильчиновые илажа гараhан байна.

Удаадахи шэгнүүртэ бэлигтэй бэрхэ олохон залуу барилдаашад сугларба. Тиигэбэшье, ВСТИ-гэй механическа факультедэй 4-дэхи курсын студент, уласхоорондын классай мастер Сергей Замбалов бултанhaa яаха аргагүй булюу байhанаа харуулаа. Хахад финалда «Динамо» бүлгэмэй барилдаашан, спортын мастер Баяр Будаевые диилээд, түгэсхэлэй мүрысөөндэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй спортын мастерта кандидат Владимир Будаевые 6:0 тоотойгоор илаба. Энэ шэгнүүртэ гурбадахи hуури эзэлhэн технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Петр Балдуев илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байhанайнгаа түлөө түсхай шанда хүртэhэн байха юм.

Республикын ниислэл хотын 24-дэхи СПТУ дүүргээд, Улаан-Үдын гарнизондо алба хэжэ байhан спортын мастерта кандидат Андрей Пестерев («Трудовые резервы») манай бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашадай нэгэниинь юм. СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр тэрэ ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ кандидадаар оруулагданхай. Энэ жэлдэ А. Пестерев уласхоорондын хэдэн мүрысөөндэ хабаадаха байна. Түгэсхэлэй уулзалгада А. Будаевтай («Динамо») тулалдахадаа, түрүүшын гурбан минутын туршада 3:3 тоотойгоор тэнсэhэн аад, хоёрдохи шатадань 10 очко абажа, 62 килограммай шэгнүүртэ А. Пестерев чемпион болохоhoo гадна, мүрысөөнэй эрхим бэрхэ барилдаашан гэжэ тоологдон, түсхай шанда хүртөө.

«Динамо» бүлгэмэй спортын мастерта кандидат Гомбо Шагдуржапов уулзалгаhaa уулзалгада мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Эндэ тэрэ «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Б. Цырендашиев, В. Хандажапов гэгшэдые диилэжэ, тренернүүд болон мэргэжэлтэдэй магтаал hайшаалда хүртэhэн байна.

Манай республикын үнинэй бэрхэ барилдаашан Виктор Васильевич Баймеевэй хүбүүн — Василий эсэгынгээ зүргөөр дабшажа ябана. Спортын мастерта кандидат Юрий Майдархановтай уулзахадаа, табан минута хүрэхэгүй саг соо 13:0 тоотойгоор илажа гараба.

Удаадахи шэгнүүрнүүдтэ спортын мастерта кандидадууд А. Распопин, С. Шайдуров («Трудовые резервы»), В. Шаракшинов болон уласхоорондын классай спортын мастер Н. Иванов (хоюулаа «Динамо» бүлгэмhoo) илалта түйлэбэд.

Мүрысөөнүүдэй дүнгүүдээр «Динамо» бүлгэмэй суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь — РСФСР-эй габьяата тренер Н. С. Ивахинов) илажа, физкультура болон спортын республиканска комитедэй дамжуулгын кубогоор, I шатын дипломоор шагнагдаа. «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэд (ахалагша тренерынь — РСФСР-эй габьяата тренер Ф. Н. Махутов) — хоёрдохи, «Буревестник» бүлгэмэй барилдаашад (ахалагша тренерынь — РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеев) гурбадахи hууринуудые эзэлбэ.

— РСФСР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын тоосоогоор Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн февралиин 20-доор Кемеровэ хотодо үнгэргэгдэхэ. Эндэ Красноярска хизаарай, Яхадай АССР-эй, Новосибирскэ болон Кемеровскэ областьнуудай, hайн hорилго бэлэдхэлтэй командануудтай хамта манай республикын барилдаашад шангай, hууринуудые эзэлхын түлөө хэбаяа туршаха. 5—6 шэгнүүртэ манай спортсменүүд илажа гараха гү, али шанда хүртэхэ арга боломжотой. Энээнэй тула эртээнhээ эршэмтэйгээр hорилго бэлэдхэл хэхэ ёhотойбди, — гэжэ Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын ахалагша тренер, уласхоорондын классай спортын мастер О. А. Алексеев хөөрэнэ.

Удаань СССР-эй Спорткомитедhээ Буряадай АССР-тэ байдаг гүрэнэй тренер, спортын габьяата мастер К. С. Олзоевтой уулзахадамнай, мүрысөөнэй дүнгүүдые иигэжэ согсолбо:

— Мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдээ. 22—23 хүрэтэр наhанай барилдаашадые Спартакиадада хабаадуулха гэhэн шиидхэбэринь хангалтагүй байна. Энээнhээ дээшэ наhанай аад, бэлигтэй бэрхэ, hайн hорилго бэлэдхэлтэй олохон спортсменүүд мүрысөөндэ хабаадажа шадахагүй болоно бшуу. Теэд яахаб. Эндэ олохон залуушуул, түсхайлбал, Б. Каримов, А. Пестерев, Г. Шагдуржапов болон бусад бар хүсэтэй, онсо өөрын арга дүрэтэй барилдаашад боложо ябаhанаа харуулба. Саашадаа hорилго бэлэдхэлдээ бүри анхарал оролдосотойгоор хандабал, тэдэнэр барилдаанай хибэсэй ёhотойл ээзд боложо шадаха байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын чемпион Валерий Балдуев (зүүн гарhaa) барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ХИЛЫН СААНАhAA
ТАСС · АПН

40 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

УЛААН-БААТАР. СССР-эй болон МНР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туhалалсалга тухай договорто гар табигдаhaap 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ январиин 15-да эндэ В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ, Сүхэ-Баатарай болон Чойбалсанай мунхан шарилай дэргэдэ венокууд табигдаhан байгаа. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Жамбын Батмүнх, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Думагийн Содном, МНР-эй партийна ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд, гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёлой харилсаа тогтоодог совет бүлгэмүүдэй холбооной делегациин гэшүүд, мүн Монголой ниислэл хотын ажалшадай ба залуушуулай түлөөлэгшэд энэ ёhололдо хабаадаба.

УЛААН-БААТАР. МНР-эй болон СССР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туhалалсалга тухай договорой батталагдаhaap 40 жэлэй ойе аха дүү хоёр ороной арадууд үргэнөөр тэмдэглэжэ байна гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Монгол болон совет арадуудай хани барисаан, үрэ түгэс харилсаа холбоон Монголой hалбаран хүгжэлтые хурдан түргэнөөр дабшуулха, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааhан байдалай найдамтай эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Энэ түүхэтэ документ үе сагай шалгалтые бата найдамтайгаар дабажа гараад, республикын нийтын ажабайдалай бүхы талада шиидхэхы үүргэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай орган тэмдэглэнэ. Гаталhан замаа эрьен харахадаа, МНР-эй ажалшад бэелүүлhэн хэрэгүүдэйнгээ дүнгүүдые омогорхолтойгоор согсолно, социализмын материально-техническэ баазые саашадань бэхижүүлхэ талаар бүри үндэр ехэ зорилгонуудые хараална. Хоohон хуудам талын дунда ургаан бодоhон залуу хотонууд, промышленна түбүүд: Дархан, Эрдэнэт, Бага-Нуур, Хүтэл, Боро-Үндэр гэхэ мэтэ монгол-совет хани барисаанай ёhотойл нүлдэ болонхой. Промышленностиин шэнэ hалбаринууд байгуулагдаа, хүдөө ажахыда үндэhэн хубилалтанууд болоо. Национальна соёл болон искусство ехэ амжалтануудые түйлаа.

МНР-эй болон СССР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туhалалсалга тухай договор социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай нийтын аша туhада алба хэнэ гэжэ «Үнэн» газетэ батална. Уласхоорондын ехэ удха шанартай энэ договор ганса Алас-Дурна зүгтэ болон Азида бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ арадуудай аюулгүй байдалай түлөө, бата эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ шухала эрхэ нүхэсэл болоно.

«ГВАТЕМАЛЫН ДЕКЛАРАЦИДА» ГАР ТАБИГДАА

ГВАТЕМАЛА. В. Сересо гэгшын Гватемалын президентын тушаалда ороhонтой дашарамдуулан, энэ ороной ниислэл хотодо ерээд байhан Түбэй Америкын гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд «Гватемалын декларацида» гараа табиба.

Энэ хадаа «Контадорые дэмжэдэг Латиин Америкын бүлэгтэ» ородог оронуудай, мүн Контадорско бүлэгэй гэшүүн-оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй январиин 12-то Венесуэлын Карабальедтэ гар табиhан документдэ нэмэлтэ болоно. «Түбэй Америкэдэ амгалан тайбан, аюулгүй байдалай, демократиин түлөө» гэжэ гаршаглагдаhан энэ документ соо тус районд амгалан тайбан байдал хангалгын бодото харгы замууд дурадхагдана. Эндэ тохёолдоhон кризисые гаталан дабалга тэнсүүритэн, үнэн зүб үндэhэ hуури дээрэ бэелүүлэгдэхэ, арадуудай өөhэдөө өөhэдыгөө тодорхойлхо эрхэнүүдые, бэеэ дааhан байдалые хүндэлэлгын, социально-экономическа хүгжэлтын замаар бэсэ даагаад шэлэхэ гэhэн гол ёhонуудта түшэглэхэ ёhотой гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Түбэй Америкэдэхи бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабахын тула «Гватемалын декларацида» баталагдан абтаhан байгаа.

КНДР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ШИИДХЭБЭРИ

ПХЕНЬЯН. 1986 оной февралиин 1-hээ сэрэгэй ехэ hуралсалнуудые үнгэргэхэгүй, Урда Корейтэй хэгдэжэ байhан хөөрэлдөөнүүдэй үедэ али бүхы сэрэгэй hуралсалнуудые болюулха гэhэн шиидхэбэриие КНДР-эй правительство баталан абаба гэжэ КНДР-эй МИД-эй эндэ тараагдаhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэ алхам ороной хойто болон урда хубинуудай хоорондо хөөрэлдөө үнгэргэхын тула таарамжатай hайн эрхэ байдал байгуулха, Корейн хахад арал дээрэхи түгшүүрилые hуларуулха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ документ соо гаргадана.

Хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай али бүхы талын үнгэргэhэн сэрэгэй hуралсалнууд нэгэ нэгэндээ этигэл найдалые буурууллха, дайнай аюулые үргэдхэхэ байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. «Тим спирит-85» гэжэ сэрэгэй hуралсалай эмхидхэгдэhэн үнгэрhэн жэл энээниие элирхэйлэн харуулаа hэн. Энээнhээ уламжалан, ороной хойто болон урда хубинуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүд удаан болзороор таhалдуулагдаhан байгаа. КНДР-эй нэгэ үүсхэлдэ харюусажа, тэрэнэй жэшээе дагахыень США-гай правительствые, Урда Корейн засагаархидые уряална.

Корейдэ дайнай аюулые зайсуулан сараха, ороной хойто болон урда хубинуудай хоорондохи хөөрэлдөөе амжалтатайгаар үнгэргэхэ талаар шэглүүлэгдэhэн КНДР-эй дурадхалнуудые эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай правительствонууд болон арадууд дэмжэхэ байха гэжэ этигэн найдажа байhанаа мэдүүлгэ доторoo батална.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-32-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-51-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-02303. Заказ № 14. Индекс 0464